

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 4 Οκτωβρίου 2022
(OR. en)

13134/22

**Διοργανικός φάκελος:
2022/0302 (COD)**

**JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSUM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268**

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	29 Σεπτεμβρίου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 495 final
Θέμα:	Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 495 final.

σνημμ.: COM(2022) 495 final

Βρυξέλλες, 28.9.2022
COM(2022) 495 final

2022/0302 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

{SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} - {SWD(2022) 316 final} -
{SWD(2022) 317 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

1.1. Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η παρούσα αιτιολογική έκθεση συνοδεύει την πρόταση οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, η οποία καταργεί την οδηγία 85/374/ΕΟΚ¹ (στο εξής: «οδηγία για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων» ή «ΟΕΕΠ»).

Στόχος της ΟΕΕΠ είναι να παράσχει ένα σύστημα σε επίπεδο ΕΕ για την αποζημίωση ατόμων που υφίστανται σωματική βλάβη ή υλική ζημία λόγω ελαττωματικών προϊόντων. Από την έκδοση της ΟΕΕΠ το 1985, έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στον τρόπο παραγωγής, διανομής και λειτουργίας των προϊόντων, συμπεριλαμβανομένου του εκσυγχρονισμού των κανόνων για την ασφάλεια των προϊόντων και την εποπτεία της αγοράς. Η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση είναι σε εξέλιξη και αποφέρουν τεράστια οφέλη για την κοινωνία και την οικονομία της Ευρώπης, είτε επεκτείνοντας τη ζωή των υλικών και των προϊόντων, π.χ. μέσω ανακατασκευής, είτε αυξάνοντας την παραγωγικότητα και την ευχρηστία, χάρη σε έξυπνα προϊόντα και στην τεχνητή νοημοσύνη.

Η αξιολόγηση της ΟΕΕΠ² το 2018, που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT) της Επιτροπής, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ΟΕΕΠ αποτέλεσε, εν γένει, αποτελεσματική και σημαντική νομική πράξη. Εντούτοις, η οδηγία παρουσίαζε επίσης αρκετές ανεπάρκειες:

- δεν ήταν σαφές, από νομική άποψη, με ποιον τρόπο θα εφαρμόζονται οι προ δεκαετιών ορισμοί και έννοιες της ΟΕΕΠ σε προϊόντα στη σύγχρονη ψηφιακή οικονομία και κυκλική οικονομία (π.χ. λογισμικό και προϊόντα για τη λειτουργία των οποίων απαιτείται λογισμικό ή ψηφιακές υπηρεσίες, όπως οι έξυπνες συσκευές και τα αυτόνομα οχήματα)·
- το βάρος της απόδειξης (δηλαδή η ανάγκη, προκειμένου να εξασφαλιστεί αποζημίωση, να αποδειχθεί ότι το προϊόν ήταν ελαττωματικό και γι' αυτό προκλήθηκε η βλάβη) παρουσίαζε προκλήσεις για τους ζημιωθέντες σε πολύπλοκες υποθέσεις (π.χ. υποθέσεις που αφορούν φάρμακα, έξυπνα προϊόντα ή προϊόντα που βασίζονται στην ΤΝ)·
- οι κανόνες περιόριζαν υπερβολικά τη δυνατότητα άσκησης αξιώσεων αποζημίωσης (π.χ., υλικές ζημιές αξίας κάτω των 500 EUR δεν είναι ανακτήσιμες στο πλαίσιο της ΟΕΕΠ).

Οι ανεπάρκειες της οδηγίας στο πεδίο των αναδυόμενων ψηφιακών τεχνολογιών αναλύθηκαν περαιτέρω στη Λευκή Βίβλο για την τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ)³, στη συνοδευτική έκθεση σχετικά με τις επιπτώσεις της ΤΝ, του διαδικτύου των πραγμάτων και της ρομποτικής στην

¹ Οδηγία 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων (ΕΕ L 210 της 7.8.1985, σ. 29).

² Αξιολόγηση της οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, [SWD\(2018\)157](#).

³ [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Λευκή Βίβλος για την Τεχνητή Νοημοσύνη — Η ευρωπαϊκή προσέγγιση της αριστείας και της εμπιστοσύνης, COM\(2020\) 65 final, 2020.](#)

ευθύνη⁴ και στην έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων για την ευθύνη και τις νέες τεχνολογίες⁵. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε επίσης την ανάγκη προσαρμογής των κανόνων περί ευθύνης στον ψηφιακό κόσμο, για να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο αποτελεσματικής προστασίας των καταναλωτών και ίσοι όροι ανταγωνισμού με ασφάλεια δικαίου για όλες τις επιχειρήσεις και, παράλληλα, να αποφευχθούν το υψηλό κόστος και οι κίνδυνοι για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και νεοφυείς επιχειρήσεις⁶.

Με την αναθεώρηση της ΟΕΕΠ επιδιώκεται να διασφαλιστεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, ο ανόθευτος ανταγωνισμός μεταξύ φορέων της αγοράς και υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της περιουσίας των καταναλωτών. Ειδικότερα, η παρούσα πρόταση έχει τους εξής στόχους:

- να διασφαλίσει ότι οι κανόνες περί ευθύνης αντικατοπτρίζουν τη φύση και τους κινδύνους των προϊόντων στην ψηφιακή εποχή και την κυκλική οικονομία·
- να διασφαλίσει ότι υπάρχει ανά πάσα στιγμή μία επιχείρηση με έδρα την ΕΕ στην οποία μπορεί να καταλογιστεί ευθύνη για ελαττωματικά προϊόντα που αγοράζονται απευθείας από κατασκευαστές εκτός της ΕΕ, δεδομένης της αυξανόμενης τάσης των καταναλωτών να αγοράζουν προϊόντα απευθείας από χώρες εκτός ΕΕ χωρίς να υπάρχει κατασκευαστής ή εισαγωγέας που εδρεύει στην ΕΕ·
- να ελαφρύνει το βάρος της απόδειξης σε πολύπλοκες υποθέσεις και να αμβλύνει τους περιορισμούς στην άσκηση αξιώσεων και, παράλληλα, να διασφαλίσει δίκαιη εξισορρόπηση μεταξύ των έννομων συμφερόντων των κατασκευαστών, των ζημιωθέντων και των καταναλωτών εν γένει· και
- να εξασφαλίσει ασφάλεια δικαίου μέσω καλύτερης ευθυγράμμισης της ΟΕΕΠ με το νέο νομοθετικό πλαίσιο που δημιούργησε η απόφαση αριθ. 768/2008/ΕΚ⁷ και με τους κανόνες για την ασφάλεια των προϊόντων, καθώς και μέσω κωδικοποίησης της σχετικής με την ΟΕΕΠ νομολογίας.

1.2. Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής

Σε κάθε κράτος μέλος υφίσταται εθνικό καθεστώς περί ευθύνης που επιτρέπει την άσκηση αξιώσεων αποζημίωσης σε περισσότερες περιπτώσεις από τις προβλεπόμενες στην ΟΕΕΠ: μπορούν να ασκηθούν αξιώσεις κατά ευρύτερου φάσματος υπευθύνων για ευρύτερο φάσμα ζημιών. Οι αξιώσεις αυτές αφορούν υπηρεσίες και προϊόντα και συχνά παρέχουν μεγαλύτερη χρονική προθεσμία για την άσκηση αξίωσης. Εντούτοις, οι ζημιωθέντες πρέπει να

⁴ [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση σχετικά με τις επιπτώσεις της ΤΝ, του διαδικτύου των πραγμάτων και της ρομποτικής στην ασφάλεια και την ευθύνη, COM\(2020\) 64 final, 2020.](#)

⁵ [Ομάδα εμπειρογνομόνων για την ευθύνη και τις νέες τεχνολογίες \(2019\), Report on Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies \(Έκθεση για την ευθύνη στην τεχνητή νοημοσύνη και σε άλλες αναδυόμενες ψηφιακές τεχνολογίες\).](#)

⁶ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2020, με συστάσεις προς την Επιτροπή όσον αφορά το καθεστώς αστικής ευθύνης για την τεχνητή νοημοσύνη [2020/2014(INL)].

⁷ Απόφαση αριθ. 768/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων και για την κατάργηση της απόφασης 93/465/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 82).

αποδεικνύουν την υπαιτιότητα του αδικοπρακτούντος⁸, απαίτηση η οποία δεν προβλέπεται στο πλαίσιο της ΟΕΕΠ. Ως καθεστώς μη πταισματικής (αντικειμενικής) ευθύνης, η ΟΕΕΠ δεν θίγει τα εν λόγω δικαιώματα και, συνεπώς, συνάδει με τα ευρύτερα εθνικά καθεστώτα. Επιπλέον, υπάρχουν αρκετές συμπληρωματικές νομικές πράξεις περί ευθύνης σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες περιγράφονται ακολούθως.

- Η πράξη για τις πωλήσεις αγαθών⁹ και η οδηγία για το ψηφιακό περιεχόμενο και τις ψηφιακές υπηρεσίες¹⁰ παρέχουν στους καταναλωτές δικαίωμα επανόρθωσης, δηλ. αντικατάστασης, επισκευής ή επιστροφής χρημάτων, όταν τα αγαθά, συμπεριλαμβανομένου του ψηφιακού περιεχομένου ή μιας ψηφιακής υπηρεσίας, δεν συμμορφώνονται με τους όρους της σύμβασης ή δεν λειτουργούν σωστά. Οι εν λόγω νόμοι αφορούν **συμβατική ευθύνη**, ενώ η ΟΕΕΠ αφορά την εξωσυμβατική ευθύνη των παραγωγών για βλάβη/ζημία που προκαλείται λόγω έλλειψης ασφάλειας.
- Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ)¹¹ αφορά **την ευθύνη των εκτελούντων την επεξεργασία ή των υπεύθυνων επεξεργασίας δεδομένων** για υλική ή μη υλική ζημία η οποία προκλήθηκε λόγω επεξεργασίας δεδομένων που παραβιάζει τον ΓΚΠΔ, ενώ η πρόταση για την ΟΕΕΠ προβλέπει αποζημίωση μόνο για υλικές ζημιές που προκύπτουν λόγω θανάτου, σωματικής βλάβης, υλικής ζημίας και απώλειας ή αλλοίωσης δεδομένων.
- Η οδηγία για την **περιβαλλοντική ευθύνη** καθορίζει¹² ένα πλαίσιο για την πρόληψη και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας. Αντιμετωπίζει την οικολογική ζημία, όπως η ζημία σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικότοπους, διαχωρίζοντάς την από τη ζημία σε ιδιωτική περιουσία, η οποία καλύπτεται στο πλαίσιο της ΟΕΕΠ.

Η νομοθεσία της ΕΕ για την ασφάλεια των προϊόντων έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι στην εσωτερική αγορά διατίθενται μόνο ασφαλή προϊόντα. Αν διέπονται από τομεακή νομοθεσία (π.χ. μηχανολογικά προϊόντα, φαρμακευτικά προϊόντα, παιχνίδια, ραδιοεξοπλισμός), πρέπει να συμμορφώνονται με τις ουσιώδεις απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας που καθορίζονται σε αυτή. Ειδικά, εμπίπτουν στην οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων¹³ και απαιτείται να είναι ασφαλή¹⁴. Οι κανόνες για την ασφάλεια ενισχύονται από τους κανόνες για την εποπτεία της αγοράς¹⁵, οι οποίοι διασφαλίζουν την προστασία των καταναλωτών,

⁸ Αναλόγως των περιστάσεων, τα θύματα μπορούν να επίσης να προβάλουν αξίωση σε εθνικό επίπεδο επικαλούμενα αντικειμενική ευθύνη, για την οποία δεν χρειάζεται να αποδείξουν υπαιτιότητα, όπως, για παράδειγμα, αξιώσεις κατά ιδιοκτητών οχημάτων στα περισσότερα κράτη μέλη.

⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/771 σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για τις πωλήσεις αγαθών.

¹⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2019/770 σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για την προμήθεια ψηφιακού περιεχομένου και ψηφιακών υπηρεσιών.

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΓΚΠΔ).

¹² Οδηγία 2004/35/ΕΚ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας.

¹³ Οδηγία 2001/95/ΕΚ.

¹⁴ Πέραν της τομεακής νομοθεσίας και της οδηγίας για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων, υπάρχει επίσης ειδική για την τεχνολογία αλλά οριζόντια νομοθεσία για την ασφάλεια των προϊόντων και, ειδικότερα, η προτεινόμενη πράξη για την ΤΝ.

¹⁵ Θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/2020 για την εποπτεία της αγοράς.

εμποδίζοντας την κυκλοφορία μη συμμορφούμενων προϊόντων ή διασφαλίζοντας τη συμμόρφωσή τους. Η νομοθεσία για την ασφάλεια των προϊόντων δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την ευθύνη των επιχειρήσεων, αλλά παραπέμπει στην εφαρμογή της ΟΕΕΠ όταν ένα ελαττωματικό προϊόν προκαλεί ζημία. Ως εκ τούτου, η ασφάλεια και η ευθύνη όσον αφορά τα προϊόντα είναι συμπληρωματικοί μηχανισμοί για την επίτευξη μιας λειτουργικής ενιαίας αγοράς αγαθών η οποία να διασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφαλείας. Επί του παρόντος, είναι υπό διαπραγμάτευση διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες στον τομέα της ασφαλείας των προϊόντων:

- Το σχέδιο **πράξης για την τεχνητή νοημοσύνη**¹⁶ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα συστήματα ΤΝ υψηλού κινδύνου συμμορφώνονται με απαιτήσεις για την ασφάλεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα (π.χ. διακυβέρνηση δεδομένων, διαφάνεια, ανθρώπινη εποπτεία). Η πρόταση για την ΟΕΕΠ θα διασφαλίσει ότι, σε περίπτωση ελαττωματικών συστημάτων ΤΝ που προκαλούν σωματική βλάβη, υλική ζημία ή απώλεια δεδομένων, είναι δυνατόν να ζητηθεί αποζημίωση από τον πάροχο συστήματος ΤΝ ή από οποιονδήποτε κατασκευαστή ενσωματώνει σύστημα ΤΝ σε άλλο προϊόν.
- Ο προτεινόμενος **κανονισμός σχετικά με τα μηχανολογικά προϊόντα**¹⁷ και ο προτεινόμενος **κανονισμός για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων**¹⁸, με τους οποίους αναθεωρούνται η υφιστάμενη οδηγία σχετικά με τα μηχανήματα και η οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων, έχουν ως στόχο να αντιμετωπίσουν, στους αντίστοιχους τομείς τους, τους κινδύνους λόγω ψηφιοποίησης στο πεδίο της ασφαλείας των προϊόντων, αλλά όχι ζητήματα ευθύνης. Ο κανονισμός για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων επιβάλλει πρόσθετες υποχρεώσεις στους παρόχους ενδιάμεσων επιγραμμικών υπηρεσιών με στόχο να αντιμετωπιστεί η επιγραμμική πώληση μη ασφαλών προϊόντων. Η πρόσφατα εκδοθείσα **πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες**¹⁹ θεσπίζει οριζόντιους κανόνες για τους παρόχους ενδιάμεσων επιγραμμικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των επιγραμμικών αγορών. Όταν οι επιγραμμικές πλατφόρμες κατασκευάζουν, εισάγουν ή διανέμουν ελαττωματικά προϊόντα, μπορούν να θεωρούνται υπεύθυνες βάσει των ίδιων όρων που ισχύουν για τους αντίστοιχους οικονομικούς φορείς. Όταν οι επιγραμμικές πλατφόρμες διαδραματίζουν απλώς ενδιάμεσο ρόλο στην πώληση προϊόντων μεταξύ εμπόρων και καταναλωτών, καλύπτονται από υπό όρους απαλλαγή από την ευθύνη βάσει της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Κανένα από τα εν λόγω μέτρα δεν αφορά την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων. Η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους οι πλατφόρμες που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι μπορούν να απαλλαγούν από την ευθύνη.

¹⁶ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (Πράξη για την ΤΝ) [COM(2021) 206 final].

¹⁷ COM(2021) 202 final.

¹⁸ COM(2021) 346 final, κανονισμός ο οποίος θα αντικαταστήσει την οδηγία για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων και την οδηγία 87/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ [COM(2020) 825 final].

Στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, η πράξη για την κυβερνοασφάλεια²⁰ και η κατ' εξουσιοδότηση πράξη²¹ βάσει της οδηγίας για τον ραδιοεξοπλισμό²² αποσκοπούν στον μετριασμό των κινδύνων κυβερνοασφάλειας, αλλά δεν ρυθμίζουν κανονιστικά την ευθύνη των κατασκευαστών. Η πρόσφατη πρόταση **πράξης για την κυβερνοανθεκτικότητα**²³ βασίζεται στους υφιστάμενους κανόνες με στόχο να παροτρύνει τους κατασκευαστές και τις εταιρείες ανάπτυξης λογισμικού να μετριάσουν τους κινδύνους κυβερνοασφάλειας, αλλά δεν θα αντιμετωπίζει ζητήματα ευθύνης.

Όσον αφορά την κυκλική οικονομία, στο σχέδιο δράσης του 2020 για την κυκλική οικονομία²⁴ ανακοινώθηκε μια πολιτική για βιώσιμα προϊόντα, που στοχεύει στην παροχή υψηλής ποιότητας, λειτουργικών και ασφαλών προϊόντων, τα οποία είναι σχεδιασμένα για επαναχρησιμοποίηση, επισκευή, ανακατασκευή και υψηλής ποιότητας ανακύκλωση. Το σχέδιο δράσης δεν προβλέπει μέτρα για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων.

Το σχέδιο οδηγίας για την προσαρμογή των κανόνων περί εξωσυμβατικής **υποκειμενικής αστικής ευθύνης στην τεχνητή νοημοσύνη**, το οποίο εκδόθηκε στο πλαίσιο δέσμης μαζί με την παρούσα πρόταση, επιδιώκει τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε πληροφορίες και την ελάφρυνση του βάρους της απόδειξης σε αξιώσεις αποζημίωσης που υποβάλλονται στο πλαίσιο εθνικών καθεστώτων υποκειμενικής ευθύνης σε περιπτώσεις στις οποίες στην πρόκληση βλάβης εμπλέκονται ορισμένα συστήματα ΤΝ. Δεν υπάρχει αλληλοεπικάλυψη με τις αξιώσεις που ασκούνται στο πλαίσιο της ΟΕΕΠ.

1.3. Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης

Η παρούσα πρόταση συνάδει με τις προτεραιότητες της Επιτροπής να προετοιμάσει την Ευρώπη για την ψηφιακή εποχή και να οικοδομήσει μια οικονομία έτοιμη να αντιμετωπίσει το μέλλον, στην υπηρεσία των πολιτών²⁵.

Για να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις **ψηφιακές τεχνολογίες** και να βελτιωθεί η ασφάλεια των προϊόντων, η ΕΕ εκσυγχρονίζει τους κανόνες για τα μηχανήματα, τον ραδιοεξοπλισμό και τη γενική ασφάλεια των προϊόντων και, παράλληλα, θεσπίζει νέους κανόνες για ασφαλή και αξιόπιστα συστήματα ΤΝ²⁶. Η παρούσα πρόταση συμπληρώνει αυτή

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/881 σχετικά με τον ENISA («Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια») και με την πιστοποίηση της κυβερνοασφάλειας στον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 526/2013 (πράξη για την κυβερνοασφάλεια) (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 15).

²¹ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2022/30 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2021, για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2014/53/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά την εφαρμογή των ουσιωδών απαιτήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχεία δ), ε) και στ) της εν λόγω οδηγίας.

²² Οδηγία 2014/53/ΕΕ για τον ραδιοεξοπλισμό, άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο ε) και άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο στ).

²³ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με οριζόντιες απαιτήσεις κυβερνοασφάλειας για προϊόντα με ψηφιακά στοιχεία και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020 [COM(2022) 454 final].

²⁴ [Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία](#), Μάρτιος 2020.

²⁵ COM(2020) 67 final.

²⁶ Βλ. για περισσότερες λεπτομέρειες το τμήμα 1.2.

την εξ ορισμού ψηφιακή διαδικασία εκσυγχρονισμού, διασφαλίζοντας ότι, σε περίπτωση πρόκλησης ζημίας από προϊόντα, οι ζημιωθέντες μπορούν να είναι βέβαιοι ότι το δικαίωμά τους σε αποζημίωση θα τηρηθεί και οι επιχειρήσεις διαθέτουν ασφάλεια δικαίου σχετικά με τους κινδύνους ευθύνης που αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Από κοινού, οι εν λόγω προσπάθειες εκσυγχρονισμού αναμένεται ότι θα επιτρέψουν στην Ευρώπη να επιδιώξει αποτελεσματικότερα έναν ψηφιακό μετασχηματισμό προς όφελος των πολιτών. Οι εν λόγω προσπάθειες αναμένεται να συνεισφέρουν σε μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία και σε μια απρόσκοπτη ενιαία αγορά. Οι εταιρείες όλων των μεγεθών και κάθε κλάδου αναμένεται ότι θα μπορούν να ανταγωνίζονται με ίσους όρους και να αναπτύσσουν, να εμπορεύονται και να χρησιμοποιούν ψηφιακές τεχνολογίες, προϊόντα και υπηρεσίες σε κλίμακα που ενισχύει την παραγωγικότητα και την παγκόσμια ανταγωνιστικότητά τους.

Όσον αφορά την ΤΝ ειδικά, η παρούσα πρόταση επιβεβαιώνει ότι τα συστήματα ΤΝ και τα αγαθά που βασίζονται στην ΤΝ είναι «προϊόντα» και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΟΕΕΠ, υπό την έννοια ότι παρέχεται αποζημίωση όταν ελαττωματική ΤΝ προκαλεί ζημία, χωρίς να απαιτείται από τον ζημιωθέντα να αποδείξει υπαιτιότητα του κατασκευαστή, όπως και για οποιοδήποτε άλλο προϊόν. Δεύτερον, η πρόταση καθιστά σαφές ότι υπεύθυνοι μπορεί να θεωρηθούν όχι μόνο οι κατασκευαστές υλισμικού (hardware) αλλά επίσης και οι πάροχοι λογισμικού και οι πάροχοι ψηφιακών υπηρεσιών που επηρεάζουν τον τρόπο λειτουργίας του προϊόντος (όπως μια υπηρεσία πλοήγησης σε αυτόνομο όχημα). Τρίτον, η πρόταση διασφαλίζει ότι οι κατασκευαστές μπορεί να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αλλαγές που πραγματοποιούν σε προϊόντα τα οποία έχουν ήδη διαθέσει στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που οι εν λόγω αλλαγές ενεργοποιούνται από ενημερώσεις λογισμικού ή μηχανική μάθηση. Τέταρτον, η αναθεωρημένη ΟΕΕΠ μετριάξει το βάρος της απόδειξης σε πολύπλοκες υποθέσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ορισμένες υποθέσεις που περιλαμβάνουν συστήματα ΤΝ, καθώς και όταν τα προϊόντα δεν συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις ασφάλειας. Με αυτόν τον τρόπο, ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου²⁷ να διασφαλιστεί ότι οι κανόνες περί ευθύνης είναι προσαρμοσμένοι στην ΤΝ. Συμπληρωματικά προς τις εν λόγω αλλαγές, η παράλληλη πρόταση οδηγίας σχετικά με την υποκειμενική ευθύνη για την ΤΝ επιδιώκει να διασφαλίσει ότι, όταν ο ζημιωθείς πρέπει να αποδείξει ότι η βλάβη που προκλήθηκε από σύστημα ΤΝ οφείλεται σε υπαιτιότητα ενός προσώπου προκειμένου να λάβει αποζημίωση στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας, το βάρος της απόδειξης μπορεί να μετριαστεί εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Σχετικά με την **κυκλική οικονομία**, τα επιχειρηματικά μοντέλα στο πλαίσιο των οποίων τροποποιούνται ή αναβαθμίζονται προϊόντα είναι ολοένα και συνηθέστερα και κατέχουν κεντρική θέση στις προσπάθειες της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας και μείωσης των αποβλήτων σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και το ευρωπαϊκό

²⁷ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2020, με συστάσεις προς την Επιτροπή όσον αφορά το καθεστώς αστικής ευθύνης για την τεχνητή νοημοσύνη [2020/2014(INL)].

νομοθέτημα για το κλίμα²⁸. Η παρούσα πρόταση στοχεύει να ενισχύσει προσπάθειες όπως η πρωτοβουλία για τα βιώσιμα προϊόντα²⁹, διασφαλίζοντας ότι οι καταναλωτές έχουν δικαιώματα αποζημίωσης για βλάβη που προκλήθηκε από ελαττωματικά τροποποιημένα προϊόντα, εξίσου ρητά με τα δικαιώματα για πλήρως καινούρια προϊόντα, και παρέχοντας τη νομική σαφήνεια που είναι απαραίτητη για την υιοθέτηση κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων από τη βιομηχανία.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η πρόταση, όπως και η οδηγία 85/374/ΕΟΚ, βασίζεται στο άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, πρώην άρθρο 100 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας). Κι αυτό διότι στόχος της είναι να εναρμονίσει τους εθνικούς κανόνες ώστε να προωθήσει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και, συνεπώς, να δημιουργήσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις εταιρείες στην εσωτερική αγορά, καθώς και να διασφαλίσει την προστασία των καταναλωτών.

• Επικουρικότητα

Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προστιθέμενη αξία από την ύπαρξη ενωσιακών κανόνων περί ευθύνης για τα προϊόντα που θα συμπληρώσουν τους κανόνες της ΕΕ για την ασφάλεια των προϊόντων είναι αδιαμφισβήτητη³⁰. Πράγματι, οι κανόνες σχετικά με την αποζημίωση ζημιωθέντων λόγω ελαττωματικών προϊόντων ενισχύουν τους κανόνες της ΕΕ για την ασφάλεια των προϊόντων. Και οι δύο δέσμες κανόνων επιδιώκουν τον κοινό στόχο πολιτικής για λειτουργική εσωτερική αγορά αγαθών που διασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και αμφοτέρως απαιτούν επίσης εκσυγχρονισμό.

Η παρούσα πρόταση θα παράσχει ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τα εξής: i) ποια προϊόντα, επιχειρήσεις και είδη ζημίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΟΕΕΠ· και ii) την κατάλληλη εξισορρόπηση συμφερόντων μεταξύ κατασκευαστών και καταναλωτών στο σύνολο της ΕΕ. Ελλείψει ενιαίου συνόλου κανόνων για την αποζημίωση ζημιωθέντων λόγω ελαττωματικών προϊόντων, οι κατασκευαστές θα βρίσκονταν αντιμέτωποι με 27 διαφορετικές δέσμες κανόνων. Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε διαφορετικά επίπεδα προστασίας των καταναλωτών και σε στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων από διαφορετικά κράτη μέλη.

• Αναλογικότητα

Η παρούσα πρόταση επιτυγχάνει προσεκτική εξισορρόπηση μεταξύ των συμφερόντων της βιομηχανίας και των καταναλωτών, όπως εξηγείται στο τμήμα 8 της εκτίμησης επιπτώσεων.

²⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

²⁹ [Πρωτοβουλία για τα βιώσιμα προϊόντα \(europa.eu\)](https://europa.eu).

³⁰ Αξιολόγηση της οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, [SWD\(2018\)157](#), σ. 60.

Η πρόταση παρέχει ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τα προϊόντα και τις επιχειρήσεις που καλύπτονται από αντικειμενική ευθύνη. Επίσης, θα ενθαρρύνει όλες τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευαστών εκτός ΕΕ, να διαθέτουν μόνο ασφαλή προϊόντα στην αγορά της ΕΕ ώστε να αποφεύγουν τον καταλογισμό ευθύνης. Αυτό, με τη σειρά του, θα ενισχύσει την ασφάλεια των προϊόντων.

Η πρόταση θα διασφαλίσει επίσης ότι τα άτομα προστατεύονται εξίσου ανεξαρτήτως του αν το ελαττωματικό προϊόν που τους προκαλεί βλάβη είναι υλικό ή ψηφιακό. Μέσα από τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του καθεστώτος της ΕΕ όσον αφορά την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων ούτως ώστε να συμπεριλαμβάνονται ρητά οι πάροχοι λογισμικού, οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν σημαντικές τροποποιήσεις σε προϊόντα, οι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι και οι πάροχοι υπηρεσιών διεκπεραίωσης, οι ζημιωθέντες θα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες αποζημίωσης για ζημία που υπέστησαν και θα καθιερωθούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Η πρόταση αναγνωρίζει τη σημασία των δεδομένων στην ψηφιακή εποχή, καλύπτοντας υλικές ζημιές λόγω απώλειας, καταστροφής ή αλλοίωσης δεδομένων. Εντούτοις, η πρόταση δεν υπερβαίνει τα όρια του αναγκαίου και, συνεπώς, δεν υπεισέρχεται σε άλλα είδη ζημίας, όπως η ιδιωτική ζωή ή οι διακρίσεις, οι οποίες αντιμετωπίζονται ενδεχομένως καταλληλότερα στο πλαίσιο άλλης νομοθεσίας.

Η πρόταση αυξάνει επίσης την ασφάλεια δικαίου και επιτυγχάνει πιο ισότιμο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών στο σύνολο της ΕΕ. Το βάρος της απόδειξης θα επιμερίζεται με δικαιότερο τρόπο μεταξύ ζημιωθέντων και κατασκευαστών σε πολύπλοκες υποθέσεις, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι πιθανότητες για επιβολή επιτυχών αξιώσεων αποζημίωσης. Εντούτοις, δεν θα υπάρξει αντιστροφή του βάρους της απόδειξης, καθώς κάτι τέτοιο θα εξέθετε τους κατασκευαστές σε σημαντικά υψηλότερους κινδύνους ευθύνης ή θα μπορούσε να παρεμποδίσει την καινοτομία, οδηγώντας επίσης σε δυνητικά υψηλότερες τιμές προϊόντων και μειωμένη πρόσβαση σε καινοτόμα προϊόντα.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η πρόταση λαμβάνει τη μορφή της οδηγίας, η οποία παρέχει στα κράτη μέλη την ευελιξία να ενσωματώσουν απρόσκοπτα τους κανόνες της στα εθνικά συστήματα. Αυτό είναι σημαντικό, δεδομένου ότι οι κανόνες της αλληλεπιδρούν στενά με τους εθνικούς αστικούς κώδικες και είναι βαθιά ενσωματωμένοι στα εθνικά νομικά συστήματα. Στόχος της παρούσας πρότασης είναι η πλήρης αντικατάσταση της ΟΕΕΠ. Η τροποποίηση της ΟΕΕΠ μέσω αναδιατύπωσης ή τροποποιητικής πράξης κρίθηκε ακατάλληλη λόγω της ανάγκης για αλλαγές σχεδόν σε όλα τα άρθρα.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Η αξιολόγηση της ΟΕΕΠ³¹ το 2018 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ΟΕΕΠ ήταν, σε γενικές γραμμές, αποτελεσματική και σημαντική νομική πράξη, αλλά εμφάνιζε ορισμένες ανεπάρκειες (βλ. τμήμα 1.1).

Τα εν λόγω πορίσματα ελήφθησαν υπόψη κατά την εκπόνηση της εκτίμησης επιπτώσεων στην οποία βασίζεται η παρούσα πρόταση.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Κατά την κατάρτιση της παρούσας πρότασης, η Επιτροπή πραγματοποίησε διαβουλεύσεις με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών, μεταξύ των οποίων ενωσιακές και εθνικές ενώσεις καταναλωτών και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ενώσεις βιομηχανιών, επιχειρήσεις, ενώσεις ασφαλιστικών εταιρειών, νομικές εταιρείες, πανεπιστημιακοί εμπειρογνώμονες, το κοινό και εθνικές αρχές. Οι δραστηριότητες διαβούλευσης περιλάμβαναν μια αρχική εκτίμηση των επιπτώσεων³², ειδική δημόσια διαβούλευσης διάρκειας 12 εβδομάδων, στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκαν 291 απαντήσεις, εργαστήρια με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, ένα εργαστήριο με τη συμμετοχή των κρατών μελών, καθώς και στοχευμένες διαβουλεύσεις και συνεντεύξεις με ενδιαφερόμενα μέρη που διενεργήθηκαν από ανεξάρτητο σύμβουλο.

Σύνοψη της συμβολής των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με κάθε ειδικό στόχο της αναθεώρησης της ΟΕΕΠ παρέχεται ακολούθως.

- **Ο στόχος να διασφαλιστεί ότι οι κανόνες περί ευθύνης αντικατοπτρίζουν τη φύση και τους κινδύνους των προϊόντων στην ψηφιακή εποχή και την κυκλική οικονομία**
 - Τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη τάχθηκαν υπέρ του να αποσαφηνιστεί ότι το λογισμικό αποτελεί προϊόν το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ΟΕΕΠ. Εντούτοις, η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων μερών από τη βιομηχανία πρότεινε η αποσαφήνιση αυτή να γίνει μέσω μη δεσμευτικών κατευθυντήριων γραμμών παρά μέσω νομοθετικής αναθεώρησης της ΟΕΕΠ. Μεταξύ όλων των ομάδων ενδιαφερόμενων μερών υπήρξε ευρεία συναίνεση ότι ένα προϊόν μπορεί να θεωρηθεί ελαττωματικό επειδή παρουσιάζει τρωτά σημεία κυβερνοασφάλειας. Το 70 % όσων απάντησαν στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης τάχθηκαν υπέρ της δυνατότητας να καταλογίζεται ευθύνη στους κατασκευαστές διότι δεν παρείχαν ενημερώσεις ασφάλειας λογισμικού απαραίτητες για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους τρωτών σημείων.

³¹ Αξιολόγηση της οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, [SWD\(2018\)157](#).

³² [Αστική ευθύνη — προσαρμογή των κανόνων περί ευθύνης στην ψηφιακή εποχή και στην τεχνητή νοημοσύνη \(europa.eu\)](#).

- Τα ενδιαφερόμενα μέρη από τη βιομηχανία εξέφρασαν την αντίθεσή τους στο να συμπεριληφθεί η αντικειμενική ευθύνη για παραβιάσεις της προστασίας δεδομένων στην ΟΕΕΠ, εν μέρει διότι υπάρχει ήδη δυνατότητα αποζημίωσης των εν λόγω παραβιάσεων στο πλαίσιο άλλης νομοθεσίας, όπως ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ). Εντούτοις, οι οργανώσεις καταναλωτών, οι δημόσιες αρχές και οι ΜΚΟ έκλιναν μάλλον υπέρ της συμπερίληψής της.
- Μεταξύ όλων των ομάδων ενδιαφερόμενων μερών εκφράστηκε ευρεία υποστήριξη στο να καταστεί εφικτός ο καταλογισμός ευθύνης σε οικονομικούς φορείς που πραγματοποιούν σημαντικές τροποποιήσεις σε προϊόντα όταν τα εν λόγω τροποποιημένα προϊόντα είναι ελαττωματικά και προκαλούν ζημία.
- **Ο στόχος να διασφαλιστεί ότι υπάρχει ανά πάσα στιγμή ένα υπεύθυνο πρόσωπο με έδρα την ΕΕ για ελαττωματικά προϊόντα που αγοράζονται από παραγωγούς εκτός της ΕΕ**

Κατά τη δημόσια διαβούλευση, το 64 % όλων όσων απάντησαν συμφώνησαν ή συμφώνησαν απόλυτα ότι είναι ανάγκη η ΟΕΕΠ να διασφαλίσει την προστασία των καταναλωτών σε περίπτωση που ελαττωματικά προϊόντα τα οποία αγοράζονται απευθείας από χώρες εκτός της ΕΕ προκαλούν ζημία και δεν υφίσταται κατασκευαστής ή εισαγωγέας που εδρεύει στην ΕΕ. Αποκλίνουσες ήταν οι απόψεις για το αν θα πρέπει να μπορεί να καταλογίζεται ευθύνη στον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο κατασκευαστή εκτός της ΕΕ, σε πάροχο υπηρεσιών διεκπεραίωσης ή σε επιγραμμική αγορά.

- **Ο στόχος για ελάφρυνση του βάρους της απόδειξης σε πολύπλοκες υποθέσεις και για άμβλυνση των περιορισμών στην άσκηση αξιώσεων και, παράλληλα, για διασφάλιση δίκαιης ισορροπίας μεταξύ κατασκευαστών και καταναλωτών**
 - Κατά τη δημόσια διαβούλευση, το 77 % όσων απάντησαν έκρινε ότι τα τεχνικά πολύπλοκα προϊόντα θέτουν δυσκολίες όσον αφορά το βάρος της απόδειξης του ζημιωθέντος. Το ποσοστό ήταν σημαντικά υψηλότερο μεταξύ των οργανώσεων καταναλωτών, των ΜΚΟ και του κοινού (95 %) σε σύγκριση με τις ενώσεις των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας (38 %). Τα ενδιαφερόμενα μέρη από τη βιομηχανία εκφράστηκαν πιο θετικά όσον αφορά τις υποχρεώσεις αποκάλυψης πληροφοριών και την ελάφρυνση του βάρους της απόδειξης σε πολύπλοκες υποθέσεις σε σχέση με την αντιστροφή του βάρους της απόδειξης, την οποία θεώρησαν δραστική επιλογή που θα έβλαπτε την καινοτομία. Τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη από ενώσεις της βιομηχανίας, οργανώσεις καταναλωτών και νομικοί εμπειρογνώμονες υποστήριξαν σθεναρά τη διατήρηση της τεχνολογικά ουδέτερης προσέγγισης της ΟΕΕΠ. Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων μερών αντιτάχθηκε στην κατάργηση του υπερασπιστικού ισχυρισμού για τον κίνδυνο ανάπτυξης.
 - Οι οργανώσεις καταναλωτών, οι ΜΚΟ και το κοινό τάχθηκαν υπέρ της κατάργησης του κανόνα που απαγορεύει την καταβολή αποζημίωσης για υλική ζημία αξίας κάτω των 500 EUR και υποστήριξαν την παράταση της 10ετούς περιόδου κατά την οποία οι κατασκευαστές παραμένουν υπεύθυνοι λόγω ελαττωματικού προϊόντος μετά τη διάθεσή του στην αγορά. Τα ενδιαφερόμενα μέρη από τον κλάδο της βιομηχανίας τάχθηκαν υπέρ του να διατηρηθούν αναλλοίωτοι οι περιορισμοί.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Η κατάρτιση της πρότασης βασίστηκε κυρίως σε δύο ανεξάρτητες μελέτες: μία που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της αξιολόγησης³³ και μία άλλη στο πλαίσιο της εκτίμησης επιπτώσεων³⁴. Η Επιτροπή συγκέντρωσε επίσης συμβουλές εμπειρογνομόνων από την πανεπιστημιακή κοινότητα, ομάδες καταναλωτών, τη βιομηχανία και εθνικές αρχές μέσω της ομάδας εμπειρογνομόνων για την ευθύνη και τις νέες τεχνολογίες 2018-2020.

Η νομική ανάλυση βασίζεται σε πλούσια συλλογή νομολογίας που εκδόθηκε από το 1985, ιδίως από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), καθώς και σε πολυάριθμες δημοσιεύσεις³⁵.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η παρούσα πρόταση υποστηρίζεται από εκτίμηση επιπτώσεων (SWD[xxxx]), η οποία εκπονήθηκε σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τη «βελτίωση της νομοθεσίας». Η έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων εξετάστηκε από την επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου και έλαβε θετική γνώμη. Η έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων αναθεωρήθηκε για να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις της επιτροπής, ιδίως για να εξηγηθούν καλύτερα τα εξής: η έκταση των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν, οι επιπτώσεις των κανόνων για την ασφάλεια των προϊόντων σε ζημίες που σχετίζονται με προϊόντα, οι εκτιμήσεις περιπτώσεων του βασικού σεναρίου, οι επιπτώσεις της προτιμώμενης επιλογής ανά ομάδα ενδιαφερόμενων μερών και η σημασία της πρωτοβουλίας για τις MME.

Πέραν του βασικού σεναρίου για τη μη λήψη μέτρων, στην εκτίμηση επιπτώσεων προσδιορίστηκαν 3 επιλογές για την αντιμετώπιση του πρώτου προβλήματος που σχετίζεται με την ψηφιακή εποχή και την κυκλική οικονομία και 2 επιλογές για την αντιμετώπιση του δεύτερου προβλήματος σχετικά με τα εμπόδια στη λήψη αποζημίωσης και στην άσκηση αξιώσεων αποζημίωσης.

- **Η επιλογή 1α** διασφαλίζει ότι οι κατασκευαστές προϊόντων για τη λειτουργία των οποίων είναι απαραίτητη η χρήση λογισμικού ή ψηφιακών υπηρεσιών είναι υπεύθυνοι στο πλαίσιο της οδηγίας. Όπως και στην περίπτωση υλικών συστατικών, οι πάροχοι των εν λόγω άυλων ψηφιακών στοιχείων είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνοι με τον κατασκευαστή. Ωστόσο, στο πλαίσιο της επιλογής αυτής, οι παραγωγοί αυτόνομου λογισμικού δεν είναι υπεύθυνοι βάσει της ΟΕΕΠ.
- **Η επιλογή 1β** βασίζεται στην επιλογή 1α και, επιπλέον, εντάσσει κάθε σχετικό λογισμικό ως αυτοτελές προϊόν, συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού τρίτων που προστίθεται σε ένα προϊόν ή αυτόνομου λογισμικού που μπορεί να προκαλέσει ζημία καθεαυτό (όπως μια εφαρμογή έξυπνου τηλεφώνου για ιατροτεχνολογικά προϊόντα).

³³ EY, Technopolis, VVA (2018), [Μελέτη](#) που συνοδεύει την αξιολόγηση της οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων.

³⁴ CSES with Wavestone, CSIL (2022), Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive (Μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων για την αναθεώρηση της οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων).

³⁵ Βλ. τη βιβλιογραφία στο παράρτημα 6 του CSES with Wavestone, CSIL (2022), Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive (Μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων για την αναθεώρηση της οδηγίας για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων).

Οι επιχειρήσεις που τροποποιούν σημαντικά ένα προϊόν και το διαθέτουν εκ νέου στην αγορά είναι επίσης υπεύθυνες βάσει της οδηγίας. Με βάση την επιλογή αυτή, καθίσταται επίσης εφικτό να καταλογιστεί ευθύνη σε εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο ή πάροχο υπηρεσιών διεκπεραίωσης ενός παραγωγού εκτός της ΕΕ απουσία εισαγωγέα στην ΕΕ.

- **Η επιλογή 1γ** περιλαμβάνει τα μέτρα της επιλογής 1β και, επιπλέον, εντάσσει κάθε λογισμικό που έχει επιπτώσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα. Η ζημία που απορρέει από παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως οι παραβιάσεις της προστασίας δεδομένων, της ιδιωτικής ζωής ή της απαγόρευσης των διακρίσεων (π.χ. λογισμικό πρόσληψης που βασίζεται σε ΤΝ) είναι αποζημιώσιμη.
- **Η επιλογή 2α** ελαφρύνει το βάρος της απόδειξης για τους καταναλωτές, καθώς εναρμονίζει: i) τους κανόνες σχετικά με το πότε υποχρεούνται οι παραγωγοί να αποκαλύπτουν απαραίτητες τεχνικές πληροφορίες στο θύμα ενώπιον του δικαστηρίου· και ii) τις προϋποθέσεις ώστε να τεκμαίρεται από τα εθνικά δικαστήρια ότι το προϊόν ήταν όντως ελαττωματικό ή ότι το ελάττωμα όντως προκάλεσε τη ζημία, ειδικά σε πολύπλοκες υποθέσεις όπου η απόδειξη της υπαιτιότητας παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες. Η επιλογή 2α μειώνει τους περιορισμούς στην άσκηση αξιώσεων (καταργώντας το όριο της υλικής ζημίας και παρατείνοντας την περίοδο της ευθύνης).
- **Η επιλογή 2β** αντιστρέφει το βάρος της απόδειξης, έτσι ώστε, σε περίπτωση πρόκλησης ζημίας από προϊόν, να είναι ο παραγωγός αυτός που οφείλει να αποδείξει ότι το προϊόν δεν ήταν ελαττωματικό και δεν προκάλεσε τη ζημία. Ο υπερασπιστικός ισχυρισμός για τον κίνδυνο ανάπτυξης, ο οποίος απαλλάσσει τους παραγωγούς από την ευθύνη όταν η ελαττωματικότητα ενός προϊόντος δεν ήταν ανιχνεύσιμη σύμφωνα με την πλέον σύγχρονη γνώση, καταργείται. Η επιλογή 2β μειώνει περαιτέρω του περιορισμούς στην άσκηση αξιώσεων (όρια και προθεσμίες).

Η εκτίμηση επιπτώσεων προσδιόρισε τις επιλογές 1β και 2α ως τον προτιμώμενο συνδυασμό επιλογών.

Η επιλογή 1β θα παράσχει ασφάλεια δικαίου ως προς τα προϊόντα και τους παραγωγούς που διέπονται από αντικειμενική ευθύνη και θα ενθαρρύνει όλους τους παραγωγούς, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγών εκτός ΕΕ, να διαθέτουν μόνο ασφαλή προϊόντα στην αγορά της ΕΕ για να αποφεύγουν τον καταλογισμό ευθύνης. Αυτό ενισχύει την ασφάλεια των προϊόντων και θα έχει θετικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Θα διασφαλίσει επίσης ότι οι καταναλωτές προστατεύονται εξίσου όταν υφίστανται ζημία λόγω ελαττωματικών προϊόντων, ανεξαρτήτως του αν το ελάττωμα αφορούσε ψηφιακά ή υλικά συστατικά του προϊόντος, καθώς και όταν υφίστανται ζημία από καθεαυτό το ελαττωματικό αυτόνομο λογισμικό. Με τη ρητή ένταξη των παρόχων λογισμικού, των εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων και των παρόχων υπηρεσιών διεκπεραίωσης στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, τα θύματα ζημίας θα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες αποζημίωσης, διότι δεν θα οφείλουν να αποδεικνύουν την υπαιτιότητα του παραγωγού (λόγω της αρχής της «αντικειμενικής ευθύνης» της οδηγίας). Οι σαφέστεροι κανόνες περί ευθύνης όσον αφορά τα κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα θα επιφέρουν ασφάλεια δικαίου και, ως εκ τούτου, θα συμβάλουν στην προώθηση ανάλογων επιχειρηματικών μοντέλων και θα έχουν, συνεπώς, θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Συνολικά, με την επιλογή 1β, αναμένεται ότι το ποσό των ετήσιων αποζημιώσεων σε ζημιωθέντες θα παρουσιάσει αύξηση μεταξύ 0,15 εκατ. EUR και

22,13 εκατ. EUR σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Αυτό θα αντιστοιχούσε σε μικρή αύξηση των ετήσιων ασφαλιστρών για τους παραγωγούς, η οποία εκτιμάται μεταξύ 4,35 εκατ. EUR και 8,69 εκατ. EUR σε σύγκριση με το βασικό σενάριο.

Η επιλογή 2α θα δημιουργήσει μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και θα επιτύχει πιο ισότιμο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών σε ολόκληρη την ΕΕ και, επομένως, θα έχει θετικό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Το βάρος της απόδειξης θα επιμεριστεί πιο δίκαια μεταξύ ζημιωθέντων και παραγωγών σε πιο πολύπλοκες υποθέσεις. Αυτό θα αυξήσει τις πιθανότητες επιβολής επιτυχών αξιώσεων αποζημίωσης σε υποθέσεις αυτού του είδους. Τα δυσανάλογα εμπόδια στην άσκηση αξιώσεων θα περιοριστούν. Συνολικά, με την επιλογή 2α, αναμένεται ότι το ποσό των ετήσιων αποζημιώσεων σε ζημιωθέντες θα παρουσιάσει αύξηση μεταξύ 0,20 εκατ. EUR και 43,54 εκατ. EUR σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Αυτό θα αντιστοιχούσε σε μικρή αύξηση των ετήσιων ασφαλιστρών για τους παραγωγούς, η οποία εκτιμάται μεταξύ 14,35 εκατ. EUR και 28,71 εκατ. EUR σε σύγκριση με το βασικό σενάριο.

Η προτιμώμενη επιλογή θα συμβάλει τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών, ιδίως στον ΣΒΑ 3 (καλή υγεία και ευημερία) χάρη στις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις της στην υγεία και την ευημερία των θυμάτων, στον ΣΒΑ 9 (προώθηση της καινοτομίας) παρέχοντας ασφάλεια δικαίου ώστε οι επιχειρήσεις να καινοτομούν και στον ΣΒΑ 12 (υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή) βελτιώνοντας την ασφάλεια των προϊόντων σε περίπτωση σημαντικών τροποποιήσεων.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Στην αξιολόγηση της ΟΕΕΠ διαπιστώθηκε ότι η υφιστάμενη διοικητική επιβάρυνση είναι πολύ μικρή και δεν απαιτείται απλούστευση. Η προσαρμογή των κανόνων περί ευθύνης στην ψηφιακή εποχή και την κυκλική οικονομία δεν θα δημιουργήσει νέες διοικητικές δαπάνες για επιχειρήσεις ή καταναλωτές.

Η πρόταση επιδιώκει να επιτύχει δίκαιη εξισορρόπηση μεταξύ των συμφερόντων της βιομηχανίας και των καταναλωτών, κυρίως αποφεύγοντας μέτρα που θα μπορούσαν να δυσχεράνουν την καινοτομία για τις ΜΜΕ ή να δημιουργήσουν πρόσθετες δαπάνες τις οποίες ενδεχομένως θα δυσκολεύονταν περισσότερο να απορροφήσουν οι ΜΜΕ. Η πρόταση δεν εξαιρεί τις πολύ μικρές επιχειρήσεις ούτε περιλαμβάνει ειδικά μέτρα μετριασμού για τις ΜΜΕ, διότι η κατάλληλη αποζημίωση των ζημιωθέντων λόγω ελαττωματικών προϊόντων δεν μπορεί να εξαρτάται από το μέγεθος της υπεύθυνης εταιρείας. Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των παραγόντων της αγοράς, σε περίπτωση που εταιρείες που πωλούν παρόμοια προϊόντα ήταν αντιμέτωπες με διαφορετικούς κανόνες περί ευθύνης.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η μείωση των περιορισμών στην άσκηση αξιώσεων και η ελάφρυνση του βάρους της απόδειξης σε πολύπλοκες υποθέσεις θα ενίσχυε το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, δικαίωμα που διασφαλίζεται βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν την οδηγία στο εθνικό δίκαιο 12 μήνες μετά την έναρξη ισχύος της και να ανακοινώσουν στην Επιτροπή τα εθνικά μέτρα εκτέλεσης. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να παράσχει τεχνική υποστήριξη στα κράτη μέλη για την εφαρμογή της οδηγίας.

Η Επιτροπή θα επανεξετάσει την εφαρμογή και τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο 6 έτη μετά την έναρξη ισχύος της και θα προτείνει, κατά περίπτωση, νομοθετικές τροποποιήσεις.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα**

Η προτεινόμενη οδηγία εναρμονίζει τη νομοθεσία περί αστικής ευθύνης και περιέχει τόσο ουσιαστικούς όσο και διαδικαστικούς κανόνες. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα είδη νομικών πράξεων για τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, ευλόγως τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν, στο πλαίσιο της κοινοποίησης των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, ένα ή περισσότερα έγγραφα στα οποία επεξηγείται η σχέση ανάμεσα στα μέρη της οδηγίας και στα αντίστοιχα μέρη των νομικών πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα³⁶.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Κεφάλαιο I – Γενικές διατάξεις

Το κεφάλαιο I ορίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της πρότασης και παραθέτει τους ορισμούς των όρων που χρησιμοποιούνται στην πρόταση. Ευθυγραμμίζει την ορολογία σχετικά με την ευθύνη για τα προϊόντα με το ενωσιακό πλαίσιο για την ασφάλεια των προϊόντων, χρησιμοποιώντας ως βάση για τους ορισμούς, μεταξύ άλλων του «κατασκευαστή» και της «διάθεσης στην αγορά», τους ορισμούς του νέου νομοθετικού πλαισίου που δημιουργήθηκε με την απόφαση 768/2008/EK³⁷. Ανταποκρίνεται, επίσης, στον πραγματικό χαρακτήρα των προϊόντων στην ψηφιακή εποχή, με τεχνολογικά ουδέτερο τρόπο, καθώς εντάσσει το λογισμικό και τα ψηφιακά κατασκευαστικά αρχεία στον ορισμό του προϊόντος και αποσαφηνίζει πότε μια συναφής υπηρεσία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως

³⁶ Κοινή πολιτική δήλωση, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα (ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 14).

³⁷ Απόφαση αριθ. 768/2008/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων και για την κατάργηση της απόφασης 93/465/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 82).

συστατικό ενός προϊόντος. Επίσης, διευρύνει την έννοια της αποζημιώσιμης ζημίας για να συμπεριλάβει την απώλεια ή την αλλοίωση δεδομένων.

Κεφάλαιο II — Ειδικές διατάξεις περί ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων

Το κεφάλαιο II θεσπίζει τους κανόνες που διέπουν την ευθύνη των οικονομικών φορέων για ζημία που προκλήθηκε λόγω ελαττωματικών προϊόντων και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα φυσικά πρόσωπα έχουν δικαίωμα αποζημίωσης:

- η δοκιμασία για να διαπιστωθεί αν ένα προϊόν είναι ελαττωματικό —δηλαδή αν το προϊόν παρείχε την ασφάλεια εκείνη την οποία δικαιούται να αναμένει το ευρύ κοινό— είναι ουσιαστικά η ίδια με αυτή στο πλαίσιο της ΟΕΕΠ. Εντούτοις, για να αποτυπωθεί η μεταβαλλόμενη φύση των προϊόντων στην ψηφιακή εποχή, καθώς και η νομολογία του ΔΕΕ, προστέθηκαν παράγοντες όπως η διασυνδεσιμότητα ή λειτουργίες αυτοεκμάθησης των προϊόντων στον μη εξαντλητικό κατάλογο των παραγόντων που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα δικαστήρια κατά την εκτίμηση της ελαττωματικότητας.
- Ως προς το φάσμα των οικονομικών φορέων που μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για ελαττωματικά προϊόντα, λαμβάνεται υπόψη η αυξανόμενη σημασία προϊόντων που κατασκευάζονται εκτός της Ένωσης και διατίθενται στην ενωσιακή αγορά και διασφαλίζεται η ύπαρξη, ανά πάσα στιγμή, ενός οικονομικού φορέα στην Ένωση κατά του οποίου μπορεί να ασκηθεί αξίωση αποζημίωσης. Η πρόταση δεν θίγει την υπό όρους απαλλαγή από την ευθύνη βάσει της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, διότι θέτει προϋποθέσεις για ευθύνη μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες μια επιγραμμική πλατφόρμα δεν ωφελείται από την απαλλαγή. Επιπλέον, η παρούσα πρόταση εστιάζεται μόνο στην ειδική περίπτωση στην οποία ένα πρόσωπο ζημιώνεται λόγω ελαττωματικού προϊόντος και ζητά αποζημίωση, υπόθεση η οποία δεν καλύπτεται από την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Επίσης, αποσαφηνίζει τότε οι οικονομικοί φορείς που πραγματοποιούν τροποποιήσεις σε ένα προϊόν, όπως στο πλαίσιο επιχειρηματικών μοντέλων κυκλικής οικονομίας, μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι.
- Το βάρος της απόδειξης φέρουν οι ζημιωθέντες, οι οποίοι πρέπει να αποδείξουν τη ζημία που υπέστησαν, την ελαττωματικότητα του προϊόντος και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των δύο. Εντούτοις, ενόψει των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ζημιωθέντες, ιδίως σε πολύπλοκες υποθέσεις, το βάρος της απόδειξης μετριάζεται προκειμένου να επιτευχθεί δίκαιη εξισορρόπηση μεταξύ των συμφερόντων της βιομηχανίας και των καταναλωτών.
- Όπως και στο πλαίσιο της ΟΕΕΠ, οι οικονομικοί φορείς δικαιούνται απαλλαγή από την ευθύνη υπό ορισμένες προϋποθέσεις, των οποίων φέρουν το βάρος της απόδειξης. Οι απαλλαγές προσαρμόζονται ώστε να ληφθεί υπόψη η δυνατότητα των προϊόντων στην ψηφιακή εποχή να αλλάζουν ή να υφίστανται αλλαγές μετά τη διάθεσή τους στην αγορά. Για σκοπούς ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους κατασκευαστές στο σύνολο της Ένωσης, καθώς και ενιαίας προστασίας των καταναλωτών, η απαλλαγή που χορηγείται σε κατασκευαστές λόγω επιστημονικά και τεχνικά μη ανιχνεύσιμων ελαττωμάτων θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη και η δυνατότητα παρέκκλισης βάσει της ΟΕΕΠ δεν θα πρέπει να διατηρηθεί.

Κεφάλαιο III – Γενικές διατάξεις περί ευθύνης

Το κεφάλαιο III θεσπίζει κανόνες γενικότερου χαρακτήρα για την ευθύνη, οι οποίοι βασίζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό στους κανόνες της υφιστάμενης ΟΕΕΠ. Προβλέπει ότι αν τα υπεύθυνα πρόσωπα είναι δύο ή περισσότερα, είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνα. Προβλέπει επίσης ότι αν ένα ελαττωματικό προϊόν προκαλεί ζημία, η συνυπαιτιότητα τρίτων δεν μειώνει την ευθύνη του κατασκευαστή, ενώ η συνυπαιτιότητα του ζημιωθέντος ενδέχεται να τη μειώνει. Σημαντικό για την προστασία των καταναλωτών είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει απαλλαγή από την ευθύνη ή περιορισμός της βάσει σύμβασης ή άλλης νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, δεν επιτρέπεται επίσης ο καθορισμός ανώτατων ή κατώτατων οικονομικών ορίων αποζημίωσης. Η ζετής προθεσμία για προσφυγή παραμένει αμετάβλητη σε σύγκριση με την ΟΕΕΠ. Οι οικονομικοί φορείς είναι υπεύθυνοι για ελαττωματικά προϊόντα για περίοδο 10 ετών από τη διάθεση του προϊόντος στην αγορά, αλλά οι ενάγοντες θα διαθέτουν διάστημα επιπλέον 5 ετών σε περιπτώσεις στις οποίες τα συμπτώματα της σωματικής βλάβης αργούν να εκδηλωθούν, για παράδειγμα μετά την κατάποση ελαττωματικής χημικής ουσίας ή τροφίμου.

Κεφάλαιο IV – Τελικές διατάξεις

Τα κράτη μέλη θα κληθούν να δημοσιεύουν αποφάσεις δικαστηρίων σχετικά με την ευθύνη για προϊόντα, ούτως ώστε οι αποφάσεις αυτές να ληφθούν υπόψη από άλλα εθνικά δικαστήρια, προκειμένου να διασφαλιστεί πιο εναρμονισμένη ερμηνεία των κανόνων περί ευθύνης για τα προϊόντα. Τα εν λόγω μέτρα διαφάνειας θα διευκολύνουν επίσης την επανεξέταση που θα αναλάβει η Επιτροπή 6 έτη μετά την έναρξη ισχύος. Πέραν των πάγιων διατάξεων για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την έναρξη ισχύος, το κεφάλαιο IV προβλέπει επίσης την κατάργηση της ΟΕΕΠ και θεσπίζει μεταβατικά μέτρα.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων**

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 114,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής³⁸,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η οδηγία 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου³⁹ θεσπίζει κοινούς κανόνες για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, με στόχο να αρθούν οι αποκλίσεις μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε στρέβλωση του ανταγωνισμού και να πλήξουν την κυκλοφορία των εμπορευμάτων εντός της εσωτερικής αγοράς, με συνέπεια διαφορετικό βαθμό προστασίας των καταναλωτών απέναντι σε ζημίες που προκαλούνται από τα εν λόγω προϊόντα στην υγεία ή την ιδιοκτησία.
- (2) Η ευθύνη άνευ πταίσματος (αντικειμενική ευθύνη) του σχετικού οικονομικού φορέα παραμένει ο μοναδικός τρόπος για τη σωστή επίλυση του προβλήματος δικαίου καταμερισμού των εγγενών στη σύγχρονη τεχνολογική παραγωγή κινδύνων.
- (3) Είναι ανάγκη να αναθεωρηθεί η οδηγία 85/374/ΕΟΚ δεδομένων των εξελίξεων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης (TN), τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα κυκλικής οικονομίας και τις νέες παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού, οι οποίες έχουν οδηγήσει σε ασυνέπειες και ανασφάλεια δικαίου, ιδίως όσον αφορά την έννοια του όρου «προϊόν». Η εμπειρία που αποκομίστηκε από την εφαρμογή της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ έδειξε επίσης ότι οι ζημιωθέντες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη λήψη αποζημίωσης εξαιτίας περιορισμών στην άσκηση αξιώσεων αποζημίωσης και λόγω των προκλήσεων που παρουσιάζει η συγκέντρωση στοιχείων για την απόδειξη της ευθύνης, ιδίως στο πλαίσιο της αυξανόμενης τεχνικής και επιστημονικής πολυπλοκότητας. Αυτό περιλαμβάνει τις

³⁸ EE C [...] της [...], σ. [...].

³⁹ Οδηγία 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων (EE L 210 της 7.8.1985, σ. 29).

αξιώσεις αποζημίωσης που σχετίζονται με νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ. Συνεπώς, η αναθεώρηση θα ενθαρρύνει τη διάθεση και την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών αυτού του είδους, συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ, διασφαλίζοντας, παράλληλα, ότι οι ενάγοντες μπορούν να έχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας ανεξαρτήτως της εμπλεκόμενης τεχνολογίας.

- (4) Η αναθεώρηση της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ απαιτείται επίσης προκειμένου να διασφαλιστεί συνοχή και συνέπεια με τη νομοθεσία για την ασφάλεια των προϊόντων και την εποπτεία της αγοράς σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, είναι ανάγκη να αποσαφηνιστούν βασικές έννοιες και ιδέες ώστε να διασφαλιστεί συνοχή και ασφάλεια δικαίου και να αποτυπώνεται η πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (5) Λαμβανομένου υπόψη του εκτεταμένου χαρακτήρα των τροποποιήσεων που θα απαιτούνταν και με στόχο να διασφαλιστεί σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου, η οδηγία 85/374/ΕΟΚ θα πρέπει να καταργηθεί και να αντικατασταθεί από νέα οδηγία.
- (6) Για να διασφαλιστεί ένα ολοκληρωμένο ενωσιακό καθεστώς ευθύνης για τα προϊόντα, η αντικειμενική ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα κινητά αγαθά, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι ενσωματωμένα σε άλλα κινητά ή εγκατεστημένα σε ακίνητα αγαθά.
- (7) Η ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ζημίες λόγω πυρηνικών ατυχημάτων, εφόσον η ευθύνη για ζημίες αυτού του είδους καλύπτεται από διεθνείς συμβάσεις που έχουν επικυρωθεί από τα κράτη μέλη.
- (8) Προκειμένου να δημιουργηθεί μια γνήσια εσωτερική αγορά με υψηλό και ομοιόμορφο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και με στόχο να αποτυπώνεται η νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει, όσον αφορά ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, να διατηρούν ή να θεσπίζουν νέες, περισσότερο, ή λιγότερο, αυστηρές διατάξεις από αυτές που προβλέπει η παρούσα οδηγία.
- (9) Στο πλαίσιο των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, οι ζημιωθέντες μπορεί να προβάλλουν αξίωση αποζημίωσης στη βάση συμβατικής ευθύνης ή βάσει εξωσυμβατικής ευθύνης που δεν αφορά την ελαττωματικότητα ενός προϊόντος, για παράδειγμα η ευθύνη βάσει εγγύησης ή υπαιτιότητας. Αυτό περιλαμβάνει τις διατάξεις της [οδηγίας .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ευθύνη της ΤΝ], η οποία θεσπίζει κοινούς κανόνες για την αποκάλυψη πληροφοριών και το βάρος της απόδειξης στο πλαίσιο αξιώσεων αποζημίωσης λόγω υποκειμενικής ευθύνης για ζημίες που προκλήθηκαν από συστήματα ΤΝ. Οι εν λόγω διατάξεις, οι οποίες αποσκοπούν επίσης, μεταξύ άλλων, στην επίτευξη του στόχου για αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών, δεν θα πρέπει να θίγονται από την παρούσα οδηγία.
- (10) Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι ζημιωθέντες μπορεί να δικαιούνται να ασκούν αξιώσεις αποζημίωσης λόγω ζημίας που προκλήθηκε από φαρμακευτικά προϊόντα στο πλαίσιο ειδικού εθνικού συστήματος περί ευθύνης, με αποτέλεσμα να έχει ήδη επιτευχθεί αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών στον φαρμακευτικό τομέα. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει το δικαίωμα άσκησης των εν λόγω αξιώσεων.

- (11) Η απόφαση αριθ. 768/2008/EK⁴⁰ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θεσπίζει κοινές αρχές και διατάξεις αναφοράς που θα εφαρμόζονται σε όλη την τομεακή νομοθεσία για τα προϊόντα. Για να διασφαλιστεί συνέπεια με την εν λόγω νομοθεσία, είναι σκόπιμο να ευθυγραμμιστούν ορισμένες διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ιδίως οι ορισμοί, με την εν λόγω απόφαση.
- (12) Τα προϊόντα στην ψηφιακή εποχή μπορεί να είναι υλικά ή άυλα. Το λογισμικό, όπως τα λειτουργικά συστήματα, το υλικολογισμικό, τα προγράμματα υπολογιστή, οι εφαρμογές ή τα συστήματα TN, διαδίδεται ολοένα και περισσότερο στην αγορά και διαδραματίζει όλο και πιο σημαντικό ρόλο στην ασφάλεια των προϊόντων. Το λογισμικό έχει τη δυνατότητα να διατίθεται στην αγορά ως αυτόνομο προϊόν και κατόπιν ενδέχεται να ενσωματώνεται ως συστατικό σε άλλα προϊόντα και είναι ικανό να προκαλεί ζημιά μέσω της εκτέλεσής του. Επομένως, για λόγους ασφάλειας δικαίου, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι το λογισμικό είναι προϊόν για τους σκοπούς εφαρμογής της αντικειμενικής ευθύνης, ανεξαρτήτως του τρόπου προμήθειας ή χρήσης του και, ως εκ τούτου, ανεξαρτήτως του αν το λογισμικό είναι αποθηκευμένο σε μια συσκευή ή η πρόσβαση σε αυτό πραγματοποιείται μέσω τεχνολογιών υπολογιστικού νέφους. Ωστόσο, ο πηγαίος κώδικας του λογισμικού δεν πρέπει να θεωρείται προϊόν για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, καθώς πρόκειται για αμιγείς πληροφορίες. Ο προγραμματιστής ή ο παραγωγός λογισμικού, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων συστημάτων TN κατά την έννοια του [κανονισμού (ΕΕ) .../... (πράξη για την TN)], θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κατασκευαστής.
- (13) Με στόχο να μην παρεμποδίζεται η καινοτομία ή η έρευνα, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ελεύθερο λογισμικό και λογισμικό ανοικτού κώδικα το οποίο αναπτύσσεται ή παρέχεται εκτός του πλαισίου εμπορικής δραστηριότητας. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση λογισμικού, συμπεριλαμβανομένου του πηγαίου κώδικα και των τροποποιημένων εκδόσεών του, το οποίο είναι κοινόχρηστο και η πρόσβαση σε αυτό, η χρήση, η τροποποίηση και η αναδιανομή του πραγματοποιούνται ελεύθερα. Εντούτοις, όταν η προμήθεια του λογισμικού πραγματοποιείται έναντι αντιτίμου ή χρησιμοποιούνται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εκτός αυτών που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη βελτίωση της ασφάλειας, της συμβατότητας ή της διαλειτουργικότητας του λογισμικού και, συνεπώς η προμήθειά του εντάσσεται στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, θα πρέπει να εφαρμόζεται η οδηγία.
- (14) Τα ψηφιακά κατασκευαστικά αρχεία, τα οποία περιέχουν τις απαραίτητες λειτουργικές πληροφορίες για την παραγωγή ενός υλικού αντικειμένου, καθιστώντας εφικτό τον αυτόματο έλεγχο μηχανημάτων ή εργαλείων, όπως δράπανα, τόννοι, έλαστρα ή εκτυπωτές 3D, θα πρέπει να θεωρούνται προϊόντα ούτως ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των καταναλωτών σε περίπτωση που τα εν λόγω αρχεία είναι ελαττωματικά. Προς αποφυγή κάθε αμφιβολίας, θα πρέπει επίσης να αποσαφηνιστεί ότι η ηλεκτρική ενέργεια είναι προϊόν.
- (15) Είναι ολοένα και συνηθέστερο οι ψηφιακές υπηρεσίες να ενσωματώνονται σε ένα προϊόν ή να διασυνδέονται με αυτό κατά τέτοιο τρόπο ώστε η απουσία της υπηρεσίας να εμποδίζει το προϊόν να επιτελεί μία από τις λειτουργίες του, όπως, για παράδειγμα, η συνεχής παροχή δεδομένων κυκλοφορίας σε ένα σύστημα πλοήγησης. Παρότι η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στις υπηρεσίες καθεαυτές, είναι

⁴⁰ Απόφαση αριθ. 768/2008/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων.

ανάγκη να επεκταθεί η αντικειμενική ευθύνη σε τέτοιου είδους ψηφιακές υπηρεσίες, δεδομένου ότι καθορίζουν την ασφάλεια του προϊόντος στον ίδιο βαθμό με τα υλικά ή ψηφιακά συστατικά. Οι εν λόγω συναφείς υπηρεσίες θα πρέπει να θεωρούνται συστατικά του προϊόντος με το οποίο διασυνδέονται, εφόσον τελούν υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή του εν λόγω προϊόντος, υπό την έννοια ότι παρέχονται από τον ίδιο τον κατασκευαστή ή ότι ο κατασκευαστής τις προτείνει ή επηρεάζει διαφορετικά την προμήθειά τους από τρίτο.

- (16) Σε αναγνώριση της αυξανόμενης σημασίας και αξίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων, η απώλεια ή αλλοίωση δεδομένων, όπως η διαγραφή περιεχομένου από σκληρό δίσκο, θα πρέπει να αποζημιώνεται, συμπεριλαμβανομένου του κόστους ανάκτησης ή αποκατάστασης δεδομένων. Κατά συνέπεια, η προστασία των καταναλωτών απαιτεί αποζημίωση για υλικές ζημιές που προκύπτουν όχι μόνο λόγω θανάτου ή σωματικής βλάβης, όπως έξοδα κηδείας ή ιατρικές δαπάνες ή απώλεια εισοδήματος, και από υλική ζημία, αλλά και λόγω απώλειας ή αλλοίωσης δεδομένων. Παρ' όλα αυτά, οι αποζημιώσεις για παραβιάσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴¹, της οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴², της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴³ και του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁴ δεν τίγονται από την παρούσα οδηγία.
- (17) Για λόγους ασφάλειας δικαίου, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι η σωματική βλάβη περιλαμβάνει βλάβη της ψυχικής υγείας που αναγνωρίζεται ιατρικώς.
- (18) Αν και τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν πλήρη και κατάλληλη αποζημίωση για όλες τις υλικές ζημιές που προκύπτουν από θάνατο ή υλική ζημία ή ζημία ή καταστροφή της περιουσίας και απώλεια ή αλλοίωση δεδομένων, οι κανόνες για τον υπολογισμό της αποζημίωσης θα πρέπει να θεσπίζονται από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει τους εθνικούς κανόνες που αφορούν μη υλικές ζημιές.
- (19) Για να προστατεύονται οι καταναλωτές, η ζημία σε κάθε περιουσία στην κατοχή φυσικού προσώπου θα πρέπει να αποζημιώνεται. Καθώς η περιουσία χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο τόσο για ιδιωτικούς όσο και για επαγγελματικούς σκοπούς, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί αποζημίωση για ζημία σε τέτοιου είδους περιουσία μεικτής

⁴¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

⁴² Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 201 της 31.7.2002, σ. 37).

⁴³ Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 89).

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 39).

χρήσης. Δεδομένου του σκοπού προστασίας των καταναλωτών της παρούσας οδηγίας, η περιουσία που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς θα πρέπει να εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της.

- (20) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σε προϊόντα που διατίθενται στην αγορά ή, κατά περίπτωση, που τίθενται σε λειτουργία στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, είτε έναντι αντιτίμου είτε δωρεάν, όπως, για παράδειγμα, η προμήθεια προϊόντων στο πλαίσιο χορηγικής εκστρατείας ή προϊόντα που κατασκευάζονται για την παροχή υπηρεσίας που χρηματοδοτείται με δημόσια κονδύλια, δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος τρόπος προμήθειας εξακολουθεί να έχει οικονομικό ή επιχειρηματικό χαρακτήρα.
- (21) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει τα διάφορα μέσα έννομης προστασίας σε εθνικό επίπεδο, είτε μέσω δικαστικών διαδικασιών, εξωδικαστικών λύσεων, εναλλακτικής επίλυσης διαφορών ή αντιπροσωπευτικών αγωγών βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2020/1828⁴⁵ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου είτε στο πλαίσιο εθνικών συστημάτων συλλογικής ένδικης προστασίας.
- (22) Για να προστατευθεί η υγεία και η περιουσία των καταναλωτών, ο καθορισμός της ελαττωματικότητας ενός προϊόντος πρέπει να γίνεται σε συνάρτηση όχι με την καταλληλότητά του προς χρήση, αλλά με την έλλειψη της ασφάλειας εκείνης την οποία το ευρύ κοινό δικαιούται να αναμένει. Η εκτίμηση της ελαττωματικότητας θα πρέπει να περιλαμβάνει αντικειμενική ανάλυση και να μην αναφέρεται στην ασφάλεια που ένα συγκεκριμένο πρόσωπο δικαιούται να αναμένει. Η ασφάλεια που δικαιούται να αναμένει το ευρύ κοινό θα πρέπει να εκτιμάται αφού ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, ο επιδιωκόμενος σκοπός, τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες του σχετικού προϊόντος καθώς και οι ειδικές απαιτήσεις της ομάδας χρηστών για την οποία προορίζεται το προϊόν. Ορισμένα προϊόντα, όπως τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα που είναι απαραίτητα για τη διατήρηση στη ζωή, συνεπάγονται ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο πρόκλησης ζημίας σε άτομα και, συνεπώς, δημιουργούν ιδιαίτερα υψηλές προσδοκίες ασφάλειας. Προκειμένου να ληφθούν υπόψη αυτές οι προσδοκίες, θα πρέπει τα δικαστήρια να μπορούν να διαπιστώνουν ότι ένα προϊόν είναι ελαττωματικό, χωρίς να αποδεικνύουν την πραγματική ελαττωματικότητά του, όταν ανήκει στην ίδια σειρά παραγωγής με προϊόν για το οποίο έχει ήδη αποδειχθεί ότι είναι ελαττωματικό.
- (23) Για να αποτυπωθεί η αυξανόμενη επικράτηση των διασυνδεδεμένων προϊόντων, η εκτίμηση της ασφάλειας ενός προϊόντος θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις άλλων προϊόντων στο εν λόγω προϊόν. Οι επιπτώσεις που έχει η ικανότητα μάθησης ενός προϊόντος μετά την εγκατάστασή του στην ασφάλεια θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη, ώστε να αντικατοπτρίζεται η εύλογη προσδοκία ότι το λογισμικό και οι υποκείμενοι αλγόριθμοι ενός προϊόντος σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτρέπουν την επικίνδυνη συμπεριφορά του προϊόντος. Για να ληφθεί υπόψη ότι στην ψηφιακή εποχή πολλά προϊόντα παραμένουν στον έλεγχο του κατασκευαστή μετά τη στιγμή της διάθεσής τους στην αγορά, κατά την εκτίμηση της ασφάλειας ενός προϊόντος θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η χρονική στιγμή κατά την οποία το προϊόν παύει να βρίσκεται υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή. Εξάλλου, μπορεί να

⁴⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2020/1828 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών και για την κατάργηση της οδηγίας 2009/22/ΕΚ (ΕΕ L 409 της 4.12.2020, σ. 1).

διαπιστωθεί ότι ένα προϊόν είναι ελαττωματικό διότι παρουσιάζει τρωτά σημεία κυβερνοασφάλειας.

- (24) Προκειμένου να αντικατοπτρίζεται η σημασία της νομοθεσίας για την ασφάλεια των προϊόντων και την εποπτεία της αγοράς στον καθορισμό του επιπέδου ασφάλειας που δικαιούται να αναμένει το ευρύ κοινό, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι απαιτήσεις ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με την ασφάλεια απαιτήσεων κυβερνοασφάλειας, και οι παρεμβάσεις από ρυθμιστικές αρχές, όπως οι ανακοινώσεις ανάκλησης προϊόντων, ή από τους ίδιους τους οικονομικούς φορείς, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη στην εν λόγω εκτίμηση. Οι εν λόγω παρεμβάσεις, ωστόσο, δεν θα πρέπει να γεννούν καθεαυτές τεκμήριο ελαττωματικότητας.
- (25) Προς όφελος της επιλογής των καταναλωτών και για την ενθάρρυνση της καινοτομίας, η ύπαρξη, ή η επακόλουθη διάθεση, στην αγορά ενός καλύτερου προϊόντος δεν θα πρέπει καθεαυτή να οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ένα προϊόν είναι ελαττωματικό. Ομοίως, η παροχή ενημερώσεων ή αναβαθμίσεων ενός προϊόντος δεν θα πρέπει καθεαυτή να οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η προηγούμενη έκδοση του προϊόντος ήταν ελαττωματική.
- (26) Η προστασία του καταναλωτή απαιτεί δυνατότητα καταλογισμού ευθύνης σε κάθε συμμετέχοντα στην παραγωγική διαδικασία εφόσον το προϊόν του ή ένα συστατικό που προμήθευσε είναι ελαττωματικό. Όταν ένας κατασκευαστής ενσωματώνει ελαττωματικό συστατικό στο προϊόν προερχόμενο από άλλον κατασκευαστή, ο ζημιωθής θα πρέπει να μπορεί να ζητά αποζημίωση για την ίδια βλάβη από οποιονδήποτε από τους δύο, τον κατασκευαστή του προϊόντος ή τον κατασκευαστή του συστατικού.
- (27) Για να διασφαλιστεί ότι η αξίωση αποζημίωσης των ζημιωθέντων μπορεί να επιβληθεί όταν ο κατασκευαστής είναι εγκατεστημένος εκτός της Ένωσης, θα πρέπει να μπορεί να θεωρείται υπεύθυνος ο εισαγωγέας του προϊόντος ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος του υπεύθυνου κατασκευαστή. Η έμπρακτη εμπειρία από την εποπτεία της αγοράς έχει δείξει ότι οι αλυσίδες εφοδιασμού ενίοτε περιλαμβάνουν οικονομικούς φορείς των οποίων η καινοφανής μορφή σημαίνει πως δεν εντάσσονται εύκολα στις παραδοσιακές αλυσίδες εφοδιασμού με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο. Τούτο ισχύει ειδικότερα για τους παρόχους υπηρεσιών διεκπεραίωσης, των οποίων πολλές λειτουργίες είναι ίδιες με των εισαγωγέων, αλλά μπορεί να μην αντιστοιχούν πάντα στον παραδοσιακό ορισμό του εισαγωγέα στο δίκαιο της Ένωσης. Δεδομένου του ρόλου των παρόχων υπηρεσιών διεκπεραίωσης ως οικονομικών φορέων στο πλαίσιο της ασφάλειας των προϊόντων και της εποπτείας της αγοράς, ιδίως του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁶, θα πρέπει να είναι δυνατόν να τους καταλογίζεται ευθύνη, αλλά δεδομένου του δευτερεύοντος χαρακτήρα του εν λόγω ρόλου, θα πρέπει να τους καταλογίζεται ευθύνη μόνο εφόσον δεν υπάρχει εισαγωγέας ή εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος με έδρα στην Ένωση. Προκειμένου να καταμερίζεται η ευθύνη με αποτελεσματικό τρόπο στους κατασκευαστές, τους εισαγωγείς, τους εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους και τους παρόχους υπηρεσιών διεκπεραίωσης, θα πρέπει να είναι δυνατόν να

⁴⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την εποπτεία της αγοράς και τη συμμόρφωση των προϊόντων και για την κατάργηση της οδηγίας 2004/42/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 765/2008 και (ΕΕ) αριθ. 305/2011 (ΕΕ L 169 της 25.6.2019, σ. 1).

καταλογίζεται ευθύνη σε διανομείς μόνον εφόσον αυτοί δεν προσδιορίζουν άμεσα έναν σχετικό οικονομικό φορέα με έδρα στην Ένωση.

- (28) Οι επιγραμμικές πωλήσεις αυξάνονται διαρκώς και σταθερά, δημιουργώντας νέα επιχειρηματικά μοντέλα και νέους φορείς στην αγορά, όπως οι επιγραμμικές πλατφόρμες. [Ο κανονισμός [.../...] σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)] και [ο κανονισμός [.../...] για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων] ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, θέματα ευθύνης και λογοδοσίας των επιγραμμικών πλατφορμών σε σχέση με παράνομο περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων. Όταν οι επιγραμμικές πλατφόρμες επιτελούν ρόλο κατασκευαστή, εισαγωγέα ή διανομέα σε σχέση με ένα ελαττωματικό προϊόν, θα πρέπει να θεωρούνται υπεύθυνες βάσει των ίδιων όρων που ισχύουν για τους εν λόγω οικονομικούς φορείς. Όταν οι επιγραμμικές πλατφόρμες διαδραματίζουν απλώς ενδιάμεσο ρόλο στην πώληση προϊόντων μεταξύ εμπόρων και καταναλωτών, καλύπτονται από υπό όρους απαλλαγή από την ευθύνη βάσει της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Εντούτοις, η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες καθορίζει ότι οι επιγραμμικές πλατφόρμες που επιτρέπουν στους καταναλωτές να συνάπτουν εξ αποστάσεως συμβάσεις με εμπόρους δεν απαλλάσσονται από την ευθύνη βάσει της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών όταν παρουσιάζουν το προϊόν ή, ειδάλλως, καθιστούν εφικτή τη συγκεκριμένη επίμαχη συναλλαγή κατά τρόπο που οδηγεί τον μέσο καταναλωτή να πιστέψει είτε ότι το προϊόν παρέχεται από την ίδια την επιγραμμική πλατφόρμα είτε από έμπορο ο οποίος ενεργεί υπό την εξουσία ή υπό τον έλεγχό της. Με βάση αυτή την αρχή, όταν οι επιγραμμικές πλατφόρμες παρουσιάζουν με αυτόν τον τρόπο το προϊόν ή, ειδάλλως, καθιστούν εφικτή τη συγκεκριμένη συναλλαγή, θα πρέπει να είναι δυνατόν να θεωρούνται υπεύθυνες κατά τον ίδιο τρόπο με τους διανομείς στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας. Αυτό σημαίνει ότι θα θεωρούνται υπεύθυνες μόνο όταν παρουσιάζουν με αυτόν τον τρόπο το προϊόν ή, ειδάλλως, καθιστούν εφικτή τη συγκεκριμένη συναλλαγή και μόνο όταν η επιγραμμική πλατφόρμα δεν προσδιορίζει άμεσα τον σχετικό οικονομικό φορέα που εδρεύει στην Ένωση.
- (29) Στη μετάβαση από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία, τα προϊόντα σχεδιάζονται ώστε να είναι πιο ανθεκτικά, να έχουν δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης, επισκευής και αναβάθμισης. Η Ένωση προάγει επίσης καινοτόμους και βιώσιμους τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης που παρατείνουν τη λειτουργικότητα προϊόντων και συστατικών, όπως η ανακατασκευή, η ανανέωση και η επισκευή⁴⁷. Επιπλέον, τα προϊόντα μπορεί να επιτρέπουν τροποποιήσεις μέσω μεταβολών στο λογισμικό, συμπεριλαμβανομένων των αναβαθμίσεων. Όταν ένα προϊόν υφίσταται σημαντικές τροποποιήσεις εκτός του ελέγχου του αρχικού κατασκευαστή, θεωρείται καινούργιο προϊόν και θα πρέπει να είναι δυνατόν να καταλογίζεται ευθύνη στο πρόσωπο που πραγματοποίησε τις σημαντικές τροποποιήσεις ως κατασκευαστή του τροποποιημένου προϊόντος, δεδομένου ότι με βάση τη σχετική ενωσιακή νομοθεσία είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση του προϊόντος με τις απαιτήσεις ασφάλειας. Το κατά πόσο μια τροποποίηση είναι σημαντική καθορίζεται σύμφωνα με τα κριτήρια της σχετικής ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας για την ασφάλεια των προϊόντων, όπως οι τροποποιήσεις που μεταβάλλουν τις αρχικές προβλεπόμενες λειτουργίες ή επηρεάζουν τη συμμόρφωση του προϊόντος με τις ισχύουσες απαιτήσεις ασφάλειας. Για σκοπούς

⁴⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία — Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη [COM(2020) 98 final].

δίκαιου καταμερισμού των κινδύνων στην κυκλική οικονομία, ο οικονομικός φορέας που πραγματοποιεί σημαντική τροποποίηση θα πρέπει να απαλλάσσεται από την ευθύνη αν μπορεί να αποδείξει ότι η ζημία αφορά τμήμα του προϊόντος που δεν επηρεάστηκε από την τροποποίηση. Οι οικονομικοί φορείς που πραγματοποιούν επισκευές ή άλλες ενέργειες οι οποίες δεν περιλαμβάνουν σημαντικές τροποποιήσεις δεν θα πρέπει να υπόκεινται σε ευθύνη βάσει της παρούσας οδηγίας.

- (30) Στο πλαίσιο του καταλογισμού ευθύνης στους οικονομικούς φορείς ανεξαρτήτως υπαιτιότητας και με στόχο την επίτευξη δίκαιου καταμερισμού των κινδύνων, ο ζημιωθείς που αξιώνει αποζημίωση για ζημία λόγω ελαττωματικού προϊόντος θα πρέπει να φέρει το βάρος της απόδειξης της ζημίας, της ελαττωματικότητας και της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των δύο. Εντούτοις, συχνά οι ζημιωθέντες μειονεκτούν σημαντικά σε σύγκριση με τους κατασκευαστές όσον αφορά την πρόσβαση σε πληροφορίες, και την κατανόησή τους, σε σχέση με τον τρόπο παραγωγής και λειτουργίας ενός προϊόντος. Αυτή η ασυμμετρία πληροφόρησης μπορεί να υπονομεύσει τον δίκαιο καταμερισμό των κινδύνων, ιδίως σε περιπτώσεις που χαρακτηρίζονται από τεχνική ή επιστημονική πολυπλοκότητα.
- (31) Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να διευκολύνεται η πρόσβαση των εναγόντων σε αποδεικτικά στοιχεία που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σε δικαστικές διαδικασίες και, παράλληλα, να διασφαλίζεται ότι η εν λόγω πρόσβαση περιορίζεται στα όρια του αναγκαίου και του αναλογικού και ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες και τα εμπορικά απόρρητα προστατεύονται. Στα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται έγγραφα τα οποία πρέπει να δημιουργηθούν εκ του μηδενός από τον εναγόμενο, μέσω συλλογής ή ταξινόμησης των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων.
- (32) Όσον αφορά τα εμπορικά απόρρητα κατά την έννοια της οδηγίας (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁸, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να εξουσιοδοτούνται να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα των εμπορικών απορρήτων κατά τη διάρκεια και κατόπιν των διαδικασιών και, παράλληλα, να επιτυγχάνουν δίκαιη και αναλογική εξισορρόπηση μεταξύ του συμφέροντος που έχει ο κάτοχος του εμπορικού απορρήτου για τήρηση του απορρήτου και του συμφέροντος του ζημιωθέντος. Σε αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνονται τουλάχιστον μέτρα ώστε να περιορίζεται η πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία περιέχουν εμπορικά απόρρητα ή θεωρούμενα εμπορικά απόρρητα και η πρόσβαση σε ακροαματικές διαδικασίες σε περιορισμένο αριθμό ατόμων ή να επιτρέπεται η πρόσβαση σε έγγραφα ή πρακτικά ακροαματικών διαδικασιών από τα οποία έχουν αφαιρεθεί οι ευαίσθητες πληροφορίες. Όταν αποφασίζουν σχετικά με ανάλογα μέτρα, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη: i) την ανάγκη να διασφαλιστεί το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου· ii) τα έννομα συμφέροντα των διαδίκων και, κατά περίπτωση, τρίτων· και iii) κάθε ενδεχόμενη βλάβη ενός εκ των διαδίκων και, κατά περίπτωση, τρίτων, που απορρέει από την αποδοχή ή την απόρριψη των σχετικών μέτρων.
- (33) Είναι επίσης ανάγκη να μετριάζεται το βάρος της απόδειξης για τον ενάγοντα, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Τα πραγματικά μαχητά τεκμήρια είναι ένας συνήθης μηχανισμός προκειμένου να μετριάζονται οι

⁴⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, περί προστασίας της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (ΕΕ L 157 της 15.6.2016, σ. 1).

αποδεικτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ενάγωντας και να επιτρέπεται στα δικαστήρια να στηρίζουν την ύπαρξη ελαττωματικότητας ή αιτιώδους συνάφειας στην ύπαρξη άλλου πραγματικού περιστατικού που έχει αποδειχθεί και, παράλληλα, να διαφυλάσσονται τα δικαιώματα του εναγομένου. Προκειμένου να παρέχεται κίνητρο συμμόρφωσης προς την υποχρέωση αποκάλυψης πληροφοριών, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να συνάγουν το τεκμήριο της ελαττωματικότητας όταν ο εναγόμενος δεν συμμορφώνεται με την εν λόγω υποχρέωση. Με σκοπό την προστασία των καταναλωτών και του κοινού από τον κίνδυνο βλάβης, έχουν θεσπιστεί πολλές νομοθετικές και υποχρεωτικές απαιτήσεις ασφάλειας. Προκειμένου να ενισχυθεί η στενή σχέση μεταξύ των κανόνων ασφάλειας των προϊόντων και των κανόνων περί ευθύνης, η μη συμμόρφωση προς σχετικές απαιτήσεις θα πρέπει επίσης να οδηγεί σε τεκμήριο ελαττωματικότητας. Αυτό περιλαμβάνει περιπτώσεις στις οποίες ένα προϊόν δεν είναι εφοδιασμένο με μέσα καταγραφής πληροφοριών σχετικά με τη λειτουργία του προϊόντος, όπως απαιτείται βάσει της ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας. Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει όταν πρόκειται περί προφανούς δυσλειτουργίας, όπως στην περίπτωση γυάλινης φιάλης που εκρήγνυται στο πλαίσιο κανονικής χρήσης, καθώς συνιστά περιττή επιβάρυνση να απαιτείται από τον ενάγοντα να αποδείξει την ελαττωματικότητα υπό περιστάσεις τέτοιες που καθιστούν την ύπαρξή της αδιαμφισβήτητη.

(34) Η ελαττωματικότητα ενός προϊόντος ή η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ζημίας και της ελαττωματικότητας, ή και τα δύο, θα πρέπει επίσης να τεκμαίρονται από τα εθνικά δικαστήρια όταν, παρά την αποκάλυψη αποδεικτικών στοιχείων από τον εναγόμενο, θα καθίστατο εξαιρετικά δύσκολο για τον ενάγοντα να αποδείξει την ελαττωματικότητα ή την αιτιώδη συνάφεια ή και τα δύο λόγω της τεχνικής ή επιστημονικής πολυπλοκότητας της περίπτωσης. Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις, η απαίτηση απόδειξης θα υπονόμει την αποτελεσματικότητα του δικαιώματος σε αποζημίωση. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι οι κατασκευαστές διαθέτουν την εμπειρογνώση και είναι καλύτερα πληροφορημένοι από τον ζημιωθέντα, θα πρέπει να επαφίεται σε αυτούς να αντικρούσουν το τεκμήριο. Η τεχνική ή επιστημονική πολυπλοκότητα θα πρέπει να καθορίζονται από τα εθνικά δικαστήρια κατά περίπτωση, αφού ληφθούν υπόψη διάφοροι παράγοντες. Στους εν λόγω παράγοντες θα πρέπει να περιλαμβάνεται η πολύπλοκη φύση ενός προϊόντος, όπως ενός καινοτόμου ιατροτεχνολογικού προϊόντος· η πολύπλοκη φύση της χρησιμοποιηθείσας τεχνολογίας, όπως η μηχανική μάθηση· η πολύπλοκη φύση των πληροφοριών και των δεδομένων που πρέπει να αναλύσει ο ενάγων· και η πολύπλοκη φύση της αιτιώδους συνάφειας, όπως η συνάφεια μεταξύ ενός φαρμακευτικού προϊόντος ή τροφίμου και της εκδήλωσης μιας πάθησης, ή η συνάφεια για την απόδειξη της οποίας θα απαιτείτο από τον ενάγοντα να εξηγήσει τις εσωτερικές λειτουργίες ενός συστήματος ΤΝ. Τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει επίσης να εκτιμούν την ύπαρξη υπέρμετρων δυσκολιών κατά περίπτωση. Όταν ο ενάγων θα πρέπει να παρουσιάζει επιχειρήματα για να αποδείξει την ύπαρξη υπέρμετρων δυσκολιών, η απόδειξη των εν λόγω δυσκολιών δεν θα πρέπει να απαιτείται. Για παράδειγμα, σε μια αξίωση που αφορά ένα σύστημα ΤΝ, προκειμένου το δικαστήριο να αποφασίσει την ύπαρξη υπέρμετρων δυσκολιών, ο ενάγων δεν θα πρέπει να καλείται να εξηγήσει τα ειδικά χαρακτηριστικά του συστήματος ΤΝ ούτε τον τρόπο με τον οποίο τα εν λόγω χαρακτηριστικά δυσχεραίνουν τη διαπίστωση αιτιώδους συνάφειας. Ο εναγόμενος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την ύπαρξη υπέρμετρων δυσκολιών.

(35) Με στόχο να διατηρηθεί δίκαιος καταμερισμός των κινδύνων και να αποφευχθεί αντιστροφή του βάρους της απόδειξης, θα πρέπει, παρά ταύτα, προκειμένου να επωφεληθεί ο ενάγων από το τεκμήριο, να καλείται να αποδείξει, βάσει επαρκώς

σχετικών αποδεικτικών στοιχείων, ότι, εάν οι δυσκολίες του ενάγοντος αφορούν την απόδειξη της ελαττωματικότητας, είναι πιθανόν το προϊόν να ήταν ελαττωματικό, ή ότι, εάν οι δυσκολίες του ενάγοντος αφορούν την απόδειξη της αιτιώδους συνάφειας, η ελαττωματικότητά του είναι πιθανή αιτία της ζημίας.

- (36) Προς όφελος του δίκαιου καταμερισμού των κινδύνων, οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να εξαιρούνται από την ευθύνη αν μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη συγκεκριμένων απαλλακτικών στοιχείων. Δεν θα πρέπει να θεωρούνται υπεύθυνοι όταν μπορούν να αποδείξουν ότι άλλο πρόσωπο εκτός των ίδιων προκάλεσε την έξοδο του προϊόντος από την παραγωγική διαδικασία ενάντια στη βούλησή τους ή ότι αιτία της ελαττωματικότητας ήταν η ίδια η συμμόρφωση με υποχρεωτικούς κανονισμούς.
- (37) Η στιγμή της διάθεσης στην αγορά ή της θέσης σε λειτουργία είναι κατά κανόνα η στιγμή κατά την οποία ένα προϊόν παύει να τελεί υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή, ενώ, όσον αφορά τους διανομείς, είναι η στιγμή κατά την οποία καθιστούν το προϊόν διαθέσιμο στην αγορά. Ως εκ τούτου, οι κατασκευαστές θα πρέπει να απαλλάσσονται από την ευθύνη όταν αποδεικνύουν ότι είναι πιθανόν η ελαττωματικότητα που προκάλεσε τη ζημία να μην υφίστατο όταν διέθεσαν το προϊόν στην αγορά ή όταν το έθεσαν σε λειτουργία ή ότι εκδηλώθηκε μετά τη στιγμή αυτή. Εντούτοις, δεδομένου ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες επιτρέπουν στους κατασκευαστές να ασκούν έλεγχο μετά τη στιγμή της διάθεσης του προϊόντος στην αγορά ή της θέσης τους σε λειτουργία, οι κατασκευαστές θα πρέπει να εξακολουθούν να είναι υπεύθυνοι για ελαττωματικότητα που εκδηλώνεται μετά τον εν λόγω χρόνο ως συνέπεια λογισμικού ή συναφών υπηρεσιών που τελούν υπό τον έλεγχό τους, είτε έχουν τη μορφή αναβαθμίσεων ή ενημερώσεων είτε αλγορίθμων μηχανικής μάθησης. Τέτοιου είδους λογισμικό και συναφείς υπηρεσίες θα πρέπει να θεωρούνται υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή όταν η προμήθειά τους πραγματοποιείται από τον εν λόγω κατασκευαστή ή όταν ο εν λόγω κατασκευαστής τα εγκρίνει ή επηρεάζει διαφορετικά την προμήθειά τους από τρίτο.
- (38) Η δυνατότητα των οικονομικών φορέων να αποφεύγουν την ευθύνη αποδεικνύοντας ότι ένα ελάττωμα εκδηλώθηκε αφότου διέθεσαν το προϊόν στην αγορά ή το έθεσαν σε λειτουργία θα πρέπει επίσης να περιορίζεται όταν η ελαττωματικότητα του προϊόντος συνίσταται σε απουσία ενημερώσεων ή αναβαθμίσεων του λογισμικού που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των τρωτών σημείων κυβερνοασφάλειας και τη διατήρηση της ασφάλειας του προϊόντος. Τα εν λόγω τρωτά σημεία μπορεί να επηρεάσουν το προϊόν κατά τέτοιο τρόπο ώστε αυτό να προκαλέσει ζημία κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας. Ως αναγνώριση των ευθυνών των κατασκευαστών βάσει της ενωσιακής νομοθεσίας για την ασφάλεια των προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, όπως βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2017/745 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁹, οι κατασκευαστές θα πρέπει επίσης να είναι υπεύθυνοι για ζημία που προκαλείται επειδή δεν παρέχουν ενημερώσεις και αναβαθμίσεις λογισμικού ασφάλειας που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των τρωτών σημείων του προϊόντος ως αποτέλεσμα των εξελισσόμενων κινδύνων κυβερνοασφάλειας. Η εν λόγω ευθύνη δεν θα πρέπει να ισχύει όταν η προμήθεια ή εγκατάσταση του σχετικού λογισμικού εκφεύγει του ελέγχου του κατασκευαστή, για παράδειγμα όταν ο ιδιοκτήτης του προϊόντος δεν εγκαθιστά μια ενημέρωση ή

⁴⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/745 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2017, για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα, για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 και για την κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 90/385/ΕΟΚ και 93/42/ΕΟΚ (ΕΕ L 117 της 5.5.2017, σ. 1).

αναβάθμιση που στοχεύει να διασφαλίσει τη διατήρηση του επιπέδου ασφαλείας του προϊόντος.

- (39) Για σκοπούς δίκαιου καταμερισμού των κινδύνων, οι κατασκευαστές θα πρέπει επίσης να απαλλάσσονται από την ευθύνη εφόσον αποδεικνύουν ότι το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων, καθοριζόμενο σε σχέση με το πιο προηγμένο επίπεδο προσβάσιμων αντικειμενικών γνώσεων και όχι τις τρέχουσες γνώσεις του κατασκευαστή, ενόσω το προϊόν βρισκόταν υπό τον έλεγχό τους ήταν τέτοιο που δεν επέτρεπε να διαπιστωθεί η ύπαρξη ελαττωματικότητας.
- (40) Ενδέχεται να προκύψουν περιπτώσεις στις οποίες δύο ή περισσότερα μέρη είναι υπεύθυνα για την ίδια ζημία, ιδίως όταν ένα ελαττωματικό συστατικό ενσωματώνεται σε προϊόν που προκαλεί ζημία. Στην περίπτωση αυτή, ο ζημιωθείς θα πρέπει να μπορεί να ζητά αποζημίωση τόσο από τον κατασκευαστή που ενσωμάτωσε το ελαττωματικό συστατικό στο προϊόν του όσον και από τον κατασκευαστή του ίδιου του ελαττωματικού συστατικού. Για να διασφαλιστεί η προστασία των καταναλωτών, όλα τα μέρη θα πρέπει να είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνα σε τέτοιου είδους περιπτώσεις.
- (41) Ενδέχεται να προκύψουν περιπτώσεις στις οποίες οι πράξεις και οι παραλείψεις προσώπων άλλων πλην του δυνητικά υπεύθυνου οικονομικού φορέα συντελούν, επιπροσθέτως της ελαττωματικότητας του προϊόντος, στην πρόκληση ζημίας, όπως στην περίπτωση τρίτων που εκμεταλλεύονται τα τρωτά σημεία κυβερνοασφάλειας ενός προϊόντος. Για σκοπούς προστασίας των καταναλωτών, όταν ένα προϊόν είναι ελαττωματικό, για παράδειγμα εξαιτίας τρωτών σημείων που το καθιστούν λιγότερο ασφαλές από ό,τι το ευρύ κοινό δικαιούται να αναμένει, η ευθύνη του οικονομικού φορέα δεν θα πρέπει να μειώνεται ως συνέπεια των εν λόγω πράξεων ή παραλείψεων. Εντούτοις, η ευθύνη του οικονομικού φορέα θα πρέπει να μπορεί να μειώνεται ή να αίρεται όταν οι ίδιοι οι ζημιωθέντες συντέλεσαν εξ αμελείας στην πρόκληση της ζημίας.
- (42) Ο στόχος της προστασίας των καταναλωτών θα υπονομευόταν αν καθίστατο δυνατόν να περιορίζεται ή να αποκλείεται η ευθύνη των οικονομικών φορέων μέσω συμβατικών διατάξεων. Επομένως, δεν θα πρέπει να επιτρέπεται καμία συμβατική παρέκκλιση. Για τον ίδιο λόγο, οι διατάξεις του εθνικού δικαίου δεν θα πρέπει να μπορούν να περιορίζουν ή να αποκλείουν την ευθύνη, όπως στην περίπτωση θέσπισης οικονομικών ορίων στην ευθύνη ενός οικονομικού φορέα.
- (43) Δεδομένου ότι τα προϊόντα παλαιώνουν με την πάροδο του χρόνου και ότι αναπτύσσονται υψηλότερα πρότυπα ασφάλειας καθώς το επίπεδο της επιστήμης και της τεχνολογίας προοδεύει, δεν θα ήταν λογικό να καθίστανται υπεύθυνοι οι οικονομικοί φορείς για απεριόριστο χρονικό διάστημα για την ελαττωματικότητα των προϊόντων τους. Συνεπώς, η ευθύνη θα πρέπει να υπόκειται σε εύλογο χρονικό διάστημα, δηλαδή σε 10 έτη μετά την διάθεση στην αγορά, υπό την επιφύλαξη αξιώσεων που εκκρεμούν ενώπιον του δικαστηρίου. Προκειμένου να αποφευχθεί άδικη απόρριψη της δυνατότητας αποζημίωσης, η προθεσμία παραγραφής θα πρέπει να ανέρχεται σε 15 έτη σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα συμπτώματα σωματικής βλάβης αργούν να εκδηλωθούν, σύμφωνα με ιατρικά στοιχεία.
- (44) Εφόσον τα προϊόντα που έχουν υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις είναι κατ' ουσίαν νέα προϊόντα, η περίοδος παραγραφής θα πρέπει να ξεκινά εκ νέου μετά τις σημαντικές τροποποιήσεις που έχει υποστεί ένα προϊόν, για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα ανακατασκευής, οι οποίες τροποποιούν το προϊόν κατά τρόπο που μπορεί να επηρεάζει τη συμμόρφωσή του με τις ισχύουσες απαιτήσεις ασφαλείας.

- (45) Με στόχο να διευκολυνθεί η εναρμονισμένη ερμηνεία της οδηγίας από τα εθνικά δικαστήρια, θα πρέπει να απαιτείται από τα κράτη μέλη να δημοσιεύουν σχετικές δικαστικές αποφάσεις που αφορούν την ευθύνη για τα προϊόντα.
- (46) Η Επιτροπή θα πρέπει να διενεργήσει αξιολόγηση της παρούσας οδηγίας. Σύμφωνα με την παράγραφο 22 της διοργανικής συμφωνίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου⁵⁰, η εν λόγω αξιολόγηση θα πρέπει να βασίζεται σε πέντε κριτήρια, και συγκεκριμένα την αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα, τη συνάφεια, τη συνεκτικότητα και την προστιθέμενη αξία για την ΕΕ, και θα πρέπει να αποτελεί τη βάση των εκτιμήσεων επιπτώσεων για ενδεχόμενα περαιτέρω μέτρα. Για λόγους ασφάλειας δικαίου, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε προϊόντα που διατίθενται ή τίθεται σε λειτουργία στην ενωσιακή αγορά πριν από την ημερομηνία μεταφοράς της στο εθνικό δίκαιο. Είναι ανάγκη να προβλεφθούν μεταβατικές ρυθμίσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι εξακολουθεί να υφίσταται ευθύνη βάσει της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ για ζημία λόγω ελαττωματικών προϊόντων τα οποία έχουν διατεθεί στην αγορά ή τεθεί σε λειτουργία πριν από την εν λόγω ημερομηνία.
- (47) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η διασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, ο ανόθευτος ανταγωνισμός και το υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη λόγω του ενωσιακού χαρακτήρα της αγοράς εμπορευμάτων, μπορούν όμως, λόγω του αποτελέσματος εναρμόνισης των κοινών κανόνων περί ευθύνης, να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη αυτών των στόχων,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς κανόνες σχετικά με την ευθύνη των οικονομικών φορέων για ζημία που υφίστανται φυσικά πρόσωπα λόγω ελαττωματικών προϊόντων.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

⁵⁰ Διοργανική συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 13ης Απριλίου 2016, για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου (ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1).

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε προϊόντα που διατίθεται στην αγορά ή τίθενται σε λειτουργία μετά [Υπηρεσία Εκδόσεων, να προστεθεί η ημερομηνία: 12 μήνες μετά την έναρξη ισχύος].
2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε ζημιές λόγω πυρηνικών ατυχημάτων εφόσον η ευθύνη για ζημιές αυτού του είδους καλύπτεται βάσει διεθνών συμβάσεων που έχουν επικυρωθεί από τα κράτη μέλη.
3. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει:
 - α) την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, την οδηγία 2002/58/ΕΚ και την οδηγία (ΕΕ) 2016/680·
 - β) τους εθνικούς κανόνες που αφορούν το δικαίωμα προσφυγής μεταξύ δύο ή περισσότερων οικονομικών φορέων που είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνοι δυνάμει του άρθρου 11 ή σε περιπτώσεις που η ζημία προκαλείται τόσο λόγω ελαττωματικού προϊόντος όσο και από πράξη ή παράλειψη τρίτου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12·
 - γ) τυχόν δικαιώματα τα οποία ενδέχεται να έχουν οι ζημιωθέντες στο πλαίσιο εθνικών κανόνων περί συμβατικής ευθύνης ή περί εξωσυμβατικής ευθύνης για λόγους άλλους πλην της ελαττωματικότητας ενός προϊόντος, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κανόνων για την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας, όπως [η πράξη για την ευθύνη της TN]·
 - δ) τυχόν δικαιώματα τα οποία ενδέχεται να έχουν οι ζημιωθέντες στο πλαίσιο οποιουδήποτε ειδικού συστήματος για την ευθύνη που υφίστατο στην εθνική νομοθεσία πριν από τις 30 Ιουλίου 1985.

Άρθρο 3

Επίπεδο εναρμόνισης

Τα κράτη μέλη δεν διατηρούν ούτε θεσπίζουν στην εθνική τους νομοθεσία διατάξεις που παρεκκλίνουν από εκείνες που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία, συμπεριλαμβανομένων των περισσότερο ή λιγότερο αυστηρών διατάξεων για την επίτευξη διαφορετικού επιπέδου προστασίας του καταναλωτή, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 4

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «προϊόν»: κάθε κινητό αγαθό, ακόμη και ενσωματωμένο σε άλλο κινητό ή ακίνητο αγαθό. Ο όρος «προϊόν» περιλαμβάνει την ηλεκτρική ενέργεια, τα ψηφιακά κατασκευαστικά αρχεία και το λογισμικό·
- 2) «ψηφιακό κατασκευαστικό αρχείο»: ψηφιακή έκδοση ή ψηφιακό πρότυπο ενός κινητού αγαθού·
- 3) «συστατικό»: κάθε στοιχείο, υλικό ή άυλο, ή κάθε συναφής υπηρεσία, που ενσωματώνεται σε ένα προϊόν, ή διασυνδέεται με αυτό, από τον κατασκευαστή του εν λόγω προϊόντος ή υπό τον έλεγχο του εν λόγω κατασκευαστή·

- 4) «συναφής υπηρεσία»: ψηφιακή υπηρεσία η οποία ενσωματώνεται σε ένα προϊόν, ή διασυνδέεται με αυτό, κατά τρόπο ώστε η απουσία της να εμποδίζει το προϊόν να επιτελέσει μία από τις λειτουργίες του·
- 5) «έλεγχος του κατασκευαστή»: έγκριση από τον κατασκευαστή για α) ενσωμάτωση, διασύνδεση ή προμήθεια από τρίτον συστατικού που περιλαμβάνει ενημερώσεις ή αναβαθμίσεις λογισμικού, ή β) τροποποίηση του προϊόντος·
- 6) «ζημία»: υλικές ζημιές που προκύπτουν λόγω:
 - α) θανάτου ή σωματικής βλάβης, συμπεριλαμβανομένης της βλάβης της ψυχικής υγείας που αναγνωρίζεται ιατρικώς·
 - β) ζημίας ή καταστροφής οποιασδήποτε περιουσίας, με εξαίρεση:
 - i) το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν·
 - ii) προϊόν που υπέστη ζημία λόγω ελαττωματικού συστατικού του εν λόγω προϊόντος·
 - iii) περιουσία που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς·
 - γ) απώλειας ή αλλοίωσης δεδομένων που δεν χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς·
- 7) «δεδομένα»: τα δεδομένα όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 1) του κανονισμού (ΕΕ) 2022/868 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵¹.
- 8) «διάθεση στην αγορά»: η πρώτη φορά κατά την οποία ένα προϊόν καθίσταται διαθέσιμο στην αγορά της Ένωσης·
- 9) «διαθεσιμότητα στην αγορά»: κάθε προσφορά προϊόντος για διανομή, κατανάλωση ή χρήση στην αγορά της Ένωσης στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, είτε έναντι αντιτίμου είτε δωρεάν·
- 10) «θέση σε λειτουργία»: η πρώτη χρήση ενός προϊόντος στην Ένωση στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, είτε έναντι αντιτίμου είτε δωρεάν, σε περιπτώσεις στις οποίες το προϊόν δεν έχει διατεθεί στην αγορά πριν από την πρώτη χρήση του·
- 11) «κατασκευαστής»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αναπτύσσει, κατασκευάζει ή παράγει ένα προϊόν ή αναθέτει σε άλλους τον σχεδιασμό ή την κατασκευή του ή εμπορεύεται το εν λόγω προϊόν υπό την επωνυμία ή το εμπορικό σήμα του ή αναπτύσσει, κατασκευάζει ή παράγει ένα προϊόν για ίδια χρήση·
- 12) «εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εγκατεστημένο στην Ένωση, που έχει λάβει γραπτή εντολή από τον κατασκευαστή να ενεργεί εξ ονόματός του για την εκτέλεση συγκεκριμένων καθηκόντων·
- 13) «εισαγωγέας»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο εγκατεστημένο στην Ένωση το οποίο διαθέτει προϊόν τρίτης χώρας στην αγορά της Ένωσης·
- 14) «πάροχος υπηρεσιών διεκπεραίωσης»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, παρέχει τουλάχιστον δύο από τις ακόλουθες υπηρεσίες: αποθήκευση, συσκευασία, διευθυνσιοδότηση και αποστολή ενός

⁵¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/868 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, σχετικά με την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση δεδομένων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 (πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων) (ΕΕ L 152 της 3.6.2022, σ. 1).

προϊόντος, χωρίς να έχει την κυριότητα του προϊόντος και με εξαίρεση τις ταχυδρομικές υπηρεσίες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 1) της οδηγίας 97/67/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵², τις υπηρεσίες αποστολής δεμάτων όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/644 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵³, και κάθε άλλη ταχυδρομική υπηρεσία ή υπηρεσία εμπορευματικής μεταφοράς·

- 15) «διανομέας»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στην αλυσίδα εφοδιασμού, διαφορετικό από τον κατασκευαστή ή τον εισαγωγέα, το οποίο καθιστά προϊόν διαθέσιμο στην αγορά·
- 16) «οικονομικός φορέας»: ο κατασκευαστής ενός προϊόντος ή συστατικού, ο πάροχος συναφούς υπηρεσίας, ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος, ο εισαγωγέας, ο πάροχος υπηρεσιών διεκπεραίωσης ή ο διανομέας·
- 17) «επιγραμμική πλατφόρμα»: η επιγραμμική πλατφόρμα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 στοιχείο η) του κανονισμού (ΕΕ) .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)⁺.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Ειδικές διατάξεις περί ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων

Άρθρο 5

Δικαίωμα αποζημίωσης

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε φυσικό πρόσωπο που υφίσταται ζημία η οποία προκαλείται λόγω ελαττωματικού προϊόντος (στο εξής: ζημιωθείς) δικαιούται αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι αξιώσεις αποζημίωσης δυνάμει της παραγράφου 1 μπορεί επίσης να ασκεί:
 - α) πρόσωπο που έχει διαδεχθεί ή έχει υποκαταστήσει τον ζημιωθέντα όσον αφορά τα δικαιώματά του βάσει νόμου ή σύμβασης· ή
 - β) πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό ενός ή περισσότερων ζημιωθέντων σύμφωνα με το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο.

⁵² Οδηγία 97/67/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών (ΕΕ L 15 της 21.1.1998, σ. 14).

⁵³ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/644 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Απριλίου 2018, σχετικά με τις υπηρεσίες διασυνοριακής παράδοσης δεμάτων (ΕΕ L 112 της 2.5.2018, σ. 19).

⁺ Υπηρεσία Εκδόσεων: Να προστεθεί στο κείμενο ο αριθμός της οδηγίας που περιέχεται στο έγγραφο PE-CONS 30/22 [2020/0361(COD)] και να προστεθεί στην υποσημείωση ο αριθμός, η ημερομηνία, ο τίτλος και η παραπομπή ΕΕ της εν λόγω οδηγίας.

Άρθρο 6

Ελαττωματικότητα

1. Ένα προϊόν θεωρείται ελαττωματικό εάν δεν παρέχει την ασφάλεια που δικαιούται να αναμένει το ευρύ κοινό, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων:
 - α) της εξωτερικής εμφάνισης του προϊόντος, συμπεριλαμβανομένων των οδηγιών εγκατάστασης, χρήσης και συντήρησης·
 - β) της ευλόγως αναμενόμενης χρήσης και κακής χρήσης του προϊόντος·
 - γ) των συνεπειών στο προϊόν τυχόν ικανότητας συνέχισης εκμάθησης μετά την εγκατάσταση·
 - δ) των συνεπειών στο προϊόν άλλων προϊόντων τα οποία μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι θα χρησιμοποιηθούν μαζί με το προϊόν·
 - ε) της χρονική στιγμή κατά την οποία το προϊόν διατίθεται στην αγορά ή τίθεται σε λειτουργία ή, όταν ο κατασκευαστής διατηρεί τον έλεγχο επί του προϊόντος μετά την εν λόγω στιγμή, της χρονικής στιγμής κατά την οποία το προϊόν παύει να τελεί υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή·
 - στ) των απαιτήσεων ασφάλειας του προϊόντος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με την ασφάλεια απαιτήσεων κυβερνοασφάλειας·
 - ζ) κάθε παρέμβασης από ρυθμιστική αρχή ή οικονομικό φορέα που αναφέρεται στο άρθρο 7 και αφορά την ασφάλεια του προϊόντος·
 - η) των συγκεκριμένων προσδοκιών των τελικών χρηστών για τους οποίους προορίζεται το προϊόν.
2. Ένα προϊόν δεν θεωρείται ελαττωματικό για τον λόγο και μόνο επειδή ένα καλύτερο προϊόν, συμπεριλαμβανομένων των ενημερώσεων ή αναβαθμίσεων ενός προϊόντος, διατίθεται ήδη ή ακολούθως στην αγορά ή τίθεται ήδη ή ακολούθως σε λειτουργία.

Άρθρο 7

Οικονομικοί φορείς υπεύθυνοι για ελαττωματικά προϊόντα

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο κατασκευαστής ελαττωματικού προϊόντος μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για ζημία που προκλήθηκε από το εν λόγω προϊόν.

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν ένα ελαττωματικό συστατικό έχει καταστήσει ελαττωματικό το προϊόν, ο κατασκευαστής του ελαττωματικού συστατικού μπορεί επίσης να θεωρηθεί υπεύθυνος για την ίδια ζημία.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν ο κατασκευαστής του ελαττωματικού προϊόντος είναι εγκατεστημένος εκτός της Ένωσης, ο εισαγωγέας του ελαττωματικού προϊόντος και ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος του κατασκευαστή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τη ζημία που προκλήθηκε από το εν λόγω προϊόν.
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν ο κατασκευαστής του ελαττωματικού προϊόντος είναι εγκατεστημένος εκτός της Ένωσης και κανένας από τους οικονομικούς φορείς που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεν είναι εγκατεστημένος στην Ένωση, ο πάροχος υπηρεσιών διεκπεραίωσης μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για ζημία που προκλήθηκε από ελαττωματικό προϊόν.

4. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που τροποποιεί ένα προϊόν το οποίο έχει ήδη διατεθεί στην αγορά ή τεθεί σε λειτουργία θεωρείται κατασκευαστής του προϊόντος για τους σκοπούς της παραγράφου 1, εφόσον η τροποποίηση θεωρείται σημαντική σύμφωνα με τους σχετικούς ενωσιακούς ή εθνικούς κανόνες για την ασφάλεια των προϊόντων και επιχειρείται εκτός του ελέγχου του αρχικού κατασκευαστή.
5. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο κατασκευαστής της παραγράφου 1 ή, εάν ο κατασκευαστής είναι εγκατεστημένος εκτός της Ένωσης, δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο οικονομικός φορέας των παραγράφων 2 ή 3, κάθε διανομέας του προϊόντος μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος εφόσον:
 - α) ο ενάγων υποβάλλει αίτημα στον εν λόγω διανομέα να προσδιορίσει τον οικονομικό φορέα ή το πρόσωπο που προμήθευσε στον διανομέα το προϊόν και
 - β) ο διανομέας δεν προσδιορίζει τον οικονομικό φορέα ή το πρόσωπο που προμήθευσε στον διανομέα το προϊόν εντός 1 μηνός από την παραλαβή του αιτήματος.
6. Η παράγραφος 5 ισχύει επίσης για κάθε πάροχο επιγραμμικής πλατφόρμας που επιτρέπει στους πελάτες να συνάπτουν συμβάσεις από απόσταση με εμπόρους και δεν είναι κατασκευαστής, εισαγωγέας ή διανομέας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)⁺.

Άρθρο 8

Αποκάλυψη αποδεικτικών στοιχείων

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα εθνικά δικαστήρια εξουσιοδοτούνται, κατόπιν αιτήματος ζημιωθέντος που αξιώνει αποζημίωση για ζημία που προκλήθηκε λόγω ελαττωματικού προϊόντος (στο εξής: ενάγων), ο οποίος έχει παρουσιάσει πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία ικανά για την πιθανολόγηση της αξίωσης αποζημίωσης, να διατάσσουν τον εναγόμενο να αποκαλύπτει τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία που έχει στη διάθεσή του.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα εθνικά δικαστήρια περιορίζουν την αποκάλυψη των αποδεικτικών στοιχείων σε όσα είναι απαραίτητα και αναλογικά για τη στήριξη της αξίωσης της παραγράφου 1.
3. Όταν αποφασίζουν αν η αποκάλυψη είναι αναλογική, τα εθνικά δικαστήρια λαμβάνουν υπόψη τα έννομα συμφέροντα όλων των διαδίκων, συμπεριλαμβανόμενων τρίτων ενδιαφερόμενων μερών, ιδίως όσον αφορά την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών και εμπορικών απορρήτων κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/943.
4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν απευθύνεται διαταγή σε εναγόμενο για αποκάλυψη πληροφοριών που είναι εμπορικά απόρρητα ή θεωρούμενα εμπορικά απόρρητα, τα εθνικά δικαστήρια εξουσιοδοτούνται, κατόπιν δεόντως

⁺ Υπηρεσία Εκδόσεων: Να προστεθεί στο κείμενο ο αριθμός της οδηγίας που περιέχεται στο έγγραφο PE-CONS 30/22 [2020/0361(COD)] και να προστεθεί στην υποσημείωση ο αριθμός, η ημερομηνία, ο τίτλος και η παραπομπή ΕΕ της εν λόγω οδηγίας.

αιτιολογημένου αιτήματος διαδίκου ή με ίδια πρωτοβουλία, να λαμβάνουν ειδικά μέτρα αναγκαία για τη διατήρηση του εμπιστευτικού χαρακτήρα των εν λόγω πληροφοριών όταν αυτές χρησιμοποιούνται ή αναφέρονται στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας.

Άρθρο 9

Βάρος της απόδειξης

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο ενάγων οφείλει να αποδείξει την ελαττωματικότητα του προϊόντος, τη ζημία που υπέστη και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της ελαττωματικότητας και της ζημίας.
2. Η ελαττωματικότητα του προϊόντος τεκμαίρεται όταν πληρούνται οποιαδήποτε από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) ο εναγόμενος δεν συμμορφώθηκε με υποχρέωση αποκάλυψης των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων που έχει στη διάθεσή του δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφος 1·
 - β) ο ενάγων αποδεικνύει ότι το προϊόν δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεωτικές απαιτήσεις ασφάλειας που προβλέπει η ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία και στοχεύουν στην προστασία έναντι του κινδύνου ζημίας που επήλθε· ή
 - γ) ο ενάγων αποδεικνύει ότι η ζημία προκλήθηκε λόγω προφανούς δυσλειτουργίας του προϊόντος στη διάρκεια κανονικής χρήσης ή υπό συνήθεις περιστάσεις.
3. Η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ελαττωματικότητας του προϊόντος και της ζημίας τεκμαίρεται όταν έχει διαπιστωθεί ότι το προϊόν είναι ελαττωματικό και η ζημία που προκλήθηκε είναι τέτοιας φύσεως που συνάδει κατά κανόνα με το σχετικό ελάττωμα.
4. Όταν ένα εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι ο ενάγων αντιμετωπίζει υπέρμετρες δυσκολίες, λόγω τεχνικής ή επιστημονικής πολυπλοκότητας, στην προσπάθεια να αποδείξει την ελαττωματικότητα του προϊόντος ή την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της ελαττωματικότητάς του και της ζημίας, ή και τα δύο, η ελαττωματικότητα του προϊόντος ή η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ελαττωματικότητας και της ζημίας, ή και τα δύο, τεκμαίρονται όταν ο ενάγων έχει αποδείξει, βάσει επαρκώς συναφών αποδεικτικών στοιχείων, ότι:
 - α) το προϊόν συντέλεσε στη ζημία· και
 - β) πιθανολογείται ότι το προϊόν ήταν ελαττωματικό ή ότι η ελαττωματικότητά του είναι πιθανή αιτία της ζημίας, ή και τα δύο.Ο εναγόμενος έχει το δικαίωμα να αμφισβητήσει την ύπαρξη υπέρμετρων δυσκολιών ή την πιθανότητα που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο.
5. Ο εναγόμενος έχει το δικαίωμα να αντικρούσει τα τεκμήρια των παραγράφων 2, 3 και 4.

Άρθρο 10

Απαλλαγή από την ευθύνη

1. Οι οικονομικοί φορείς που αναφέρονται στο άρθρο 7 δεν είναι υπεύθυνοι για ζημία που προκλήθηκε λόγω ελαττωματικού προϊόντος αν αποδείξουν οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:
- α) εάν πρόκειται για κατασκευαστή ή εισαγωγέα, ότι δεν διέθεσε το προϊόν στην αγορά ούτε το έθεσε σε λειτουργία·
 - β) εάν πρόκειται για διανομέα, ότι δεν κατέστησε το προϊόν διαθέσιμο στην αγορά·
 - γ) ότι είναι πιθανόν η ελαττωματικότητα που προκάλεσε τη ζημία να μην υφίστατο όταν το προϊόν διατέθηκε στην αγορά, τέθηκε σε λειτουργία ή, στην περίπτωση διανομέα, κατέστη διαθέσιμο στην αγορά, ή ότι η ελαττωματικότητά του εκδηλώθηκε μετά την εν λόγω χρονική στιγμή·
 - δ) ότι η ελαττωματικότητα οφείλεται στο ότι το προϊόν κατασκευάστηκε σύμφωνα με αναγκαστικούς κανόνες δικαίου που θεσπίστηκαν από δημόσια αρχή·
 - ε) εάν πρόκειται για κατασκευαστή, ότι το αντικειμενικό επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων κατά τον χρόνο διάθεσης του προϊόντος στην αγορά, θέσης σε λειτουργία ή την περίοδο κατά την οποία τελούσε υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή δεν επέτρεπε τη διαπίστωση της ελαττωματικότητας·
 - στ) εάν πρόκειται για κατασκευαστή ελαττωματικού συστατικού που αναφέρεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο, ότι η ελαττωματικότητα του προϊόντος μπορεί να αποδοθεί στη σχεδίαση του προϊόντος στο οποίο το συστατικό έχει ενσωματωθεί ή στις οδηγίες που παρέσχε ο κατασκευαστής του εν λόγω προϊόντος στον κατασκευαστή του· ή
 - ζ) εάν πρόκειται για πρόσωπο που τροποποιεί προϊόν σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4, ότι η ελαττωματικότητα που προκάλεσε τη ζημία αφορά τμήμα του προϊόντος το οποίο δεν επηρεάστηκε από την τροποποίηση.
2. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1 στοιχείο γ), οι οικονομικοί φορείς δεν απαλλάσσονται από την ευθύνη αν η ελαττωματικότητα του προϊόντος οφείλεται σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό τελεί υπό τον έλεγχο του κατασκευαστή:
- α) σε συναφείς υπηρεσίες·
 - β) σε λογισμικό, συμπεριλαμβανομένων των ενημερώσεων ή των αναβαθμίσεων· ή
 - γ) σε απουσία ενημερώσεων ή αναβαθμίσεων λογισμικού, απαραίτητων για τη διατήρηση της ασφάλειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Γενικές διατάξεις για την ευθύνη

Άρθρο 11

Ευθύνη πολλαπλών οικονομικών φορέων

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όταν δύο ή περισσότεροι οικονομικοί φορείς είναι υπεύθυνοι για την ίδια ζημία δυνάμει της παρούσας οδηγίας, μπορούν να θεωρηθούν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνοι.

Άρθρο 12

Μείωση της ευθύνης

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η ευθύνη ενός οικονομικού φορέα δεν μειώνεται όταν η ζημία προκαλείται τόσο λόγω ελαττωματικότητας ενός προϊόντος όσο και από πράξη ή παράλειψη τρίτου.
2. Η ευθύνη του οικονομικού φορέα δύναται να μειωθεί ή να αρθεί όταν η ζημία οφείλεται τόσο στην ελαττωματικότητα του προϊόντος όσο και σε υπαιτιότητα του ζημιωθέντος προσώπου ή οποιουδήποτε προσώπου για τις πράξεις του οποίου ευθύνεται ο ζημιωθείς.

Άρθρο 13

Απαλλαγή ή παραγραφή της ευθύνης

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι δεν είναι δυνατή η παραγραφή ή η εξαίρεση των οικονομικών φορέων από την ευθύνη έναντι του ζημιωθέντος δυνάμει της παρούσας οδηγίας βάσει συμβατικής διάταξης ή εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 14

Προθεσμίες παραγραφής

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ισχύει προθεσμία παραγραφής 3 ετών για την κίνηση διαδικασίας αξίωσης αποζημίωσης για ζημία που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. Η προθεσμία παραγραφής ξεκινά από την ημέρα που ο ζημιωθείς διαπίστωσε, ή ευλόγως όφειλε να έχει διαπιστώσει, όλα τα ακόλουθα:
 - α) τη ζημία·
 - β) την ελαττωματικότητα·
 - γ) την ταυτότητα του σχετικού οικονομικού φορέα που μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για τη ζημία σύμφωνα με το άρθρο 7.

Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις της νομοθεσίας των κρατών μελών περί αναστολής ή διακοπής της προθεσμίας παραγραφής που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα που παραχωρούνται στους ζημιωθέντες δυνάμει της παρούσας οδηγίας παύουν να ισχύουν μετά τη λήξη προθεσμίας παραγραφής 10 ετών από την ημερομηνία κατά την οποία το πραγματικά ελαττωματικό προϊόν που προκάλεσε τη ζημία διατέθηκε στην αγορά, τέθηκε σε λειτουργία ή υπέστη σημαντικές τροποποιήσεις σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4, εκτός και αν ο ενάγων έχει, εν τω μεταξύ, κινήσει διαδικασία ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά οικονομικού φορέα ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος δυνάμει του άρθρου 7.
3. Κατ' εξαίρεση από την παράγραφο 2, αν ο ζημιωθείς δεν ήταν σε θέση να κινήσει διαδικασία εντός 10 ετών λόγω λανθάνουσας περιόδου μιας σωματικής βλάβης, τα

δικαιώματα που παραχωρούνται στον ζημιωθέντα δυνάμει της παρούσας οδηγίας παύουν να ισχύουν μετά τη λήξη περιόδου παραγραφής 15 ετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 15

Διαφάνεια

1. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν, σε εύκολα προσβάσιμο και ηλεκτρονικό μορφότυπο, κάθε οριστική απόφαση που εκδίδουν δικαστήριά τους σχετικά με διαδικασίες που κινήθηκαν δυνάμει της παρούσας οδηγίας, καθώς και άλλες σχετικές οριστικές αποφάσεις σε ζητήματα ευθύνης προϊόντων. Η δημοσίευση πραγματοποιείται αμελλητί κατόπιν κοινοποίησης της πλήρους γραπτής απόφασης στους διαδίκους.
2. Η Επιτροπή δύναται να συστήσει και να διατηρεί δημόσια διαθέσιμη βάση δεδομένων με τις αποφάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 16

Επανεξέταση

Έως την/τις [Υπηρεσία Εκδόσεων, να προστεθεί η ημερομηνία: 6 έτη μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας], και κατόπιν ανά πενταετία, η Επιτροπή επανεξετάζει την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Άρθρο 17

Κατάργηση και μεταβατική διάταξη

1. Η οδηγία 85/374/ΕΟΚ καταργείται από την/τις [Υπηρεσία Εκδόσεων, να προστεθεί η ημερομηνία: 12 μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας]. Εντούτοις, συνεχίζει να εφαρμόζεται όσον αφορά προϊόντα που διατέθηκαν στην αγορά ή τέθηκαν σε λειτουργία πριν από την εν λόγω ημερομηνία.
2. Οι αναφορές στην οδηγία 85/374/ΕΟΚ θεωρούνται ότι γίνονται στην παρούσα οδηγία και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας που εμφανίζεται στο παράρτημα της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 18

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο [Υπηρεσία Εκδόσεων, να προστεθεί η ημερομηνία: 12 μήνες μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας]. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 19

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 20

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος